

BONA PAU

PREMSA LOCAL

Nº. 492 - Any XLII - MONTUÏRI - FEBRER - 1994

Un any més, les beneïdes de Sant Antoni, celebrades enguany dia 16 de gener, tornaren constituir un èxit de participació

Els nins de Montuïri acudiren emocionats a rebre els regals dels Reis Mags

Els Reis Mags i les beneïdes de Sant Antoni, esdeveniments del mes

Els partits polítics de l'oposició censuren la manca de transparència en la comptabilitat municipal

El Montuïri de III divisió, revelació del campionat: nou jornades sense perdre i tercer classificat

**Dissabte 12 de febrer:
Caraval '94
Desfilada de carrosses i comparses**

L'any 1826 es denuncià un fet racista

En èpoques de crisi econòmica com la que ara estam patint, solen sorgir les pitjors lacres de la humanitat, l'escassetesa de feina, la fam, la inseguretad, l'atur, etc... ens porten -com estam comprovant a molts països de l'Europa més "civilitzada"- . Dues d'aquestes lacres, són el racisme i la xenofòbia. La primera no és pot dir que sigui desconeguda pels habitants de la nostra illa.

Durant moltes generacions els mallorquins han perseguit a altres mallorquins pel simple motiu de ser d'una raça diferent i una religió distinta, la jueva. Quan es va exterminar la religió no s'acabà el conflicte, els hereus d'aquests jueus, els xuetes, han estat acossats i discriminats. Ni tan sols la seva equiparació als altres ciutadans, dictada pel rei Carles III a finals del segle XVIII, situà a aquests individus al mateix nivell social dels altres.

Avui en dia, a un periòdic local, encara està latent una polèmica sobre el tema, per tant no podem parlar de ferides tancades i hauran de passar algu-

nes generacions perquè en sentir un dels llinatges maleïts no ens salti la xispa dins el cervell, encara que no volguem que ens salti.

Montuïri no ha estat apart en el transcurs de la seva història, d'algun tipus de fet racista. Avui n'explicarem un que, encara que no causa mals seriosos, demostra que la intolerància també era al nostre poble. El fet ocorregué dia 4 de juny de l'any 1826 i l'escrit signat pel batle anava dirigit a un càrrec judicial de Palma.

"Excmo. Sr. Doy parte a V.E. quiendo cerca las ocho de esta mañana acabo de tener dos extrajudiciales noticias, una que la noche del 6 al 7 del corriente varios hombres no conocidos ensaltaron las casas de los negociantes de esta villa... echándoles piedras a sus puertas y ventanas y tapando el portal de Pomar con piedras y trozos grandes de madera y la de Fuster menor con trozos y hojas de higuera de pala y después de haber practicado las más activas diligencias a fin de indagar en que consis-

tia el hecho, no resulta más novedad que la señal de los golpes de las piedras y algunas roturas en las puertas, aunque leves, de dichos negociantes."

Les víctimes foren:

Gabriel Fuster mayor

Bartomeu Pomar

Gabriel Fuster menor

Onofre Fuster

Guillem Mas Miralles

Poema

A la Mare de Déu de la Bona Pau

(24 gener)

Mos heu fet molts de favors
Vos qui en es Puig estau;
Verge de la Bona Pau
no volem oblidar-vos.

¿Com vos podem oblidar
aquest dia tan honorós?
Per noltros sempre és hermós
poder-vos felicitar.

Jo cada any me vull prostrar
en es vostros peus, Senyora;
tot aquell qui vos adora
llavo' amb Déu s'ha d'encontrar.

El vint-i-quatre gener
la Mare de Déu fa festa,
abans que arribi el vespre
jo, si puc, l'adoraré.

Si en es Puig no puc venir
per caure en dia feiner,
el dia abans 'ribaré
que es diumenge i puc venir.

Miquel Mas "Saio"

El 42 aniversari de Bona Pau

Els redactors, col·laboradors, pesonal d'administració i repartidores ho celebrarem amb un dinar de companyonia

El passat 22 de gener en el restaurant "Es Cantó" ens reunirem tots els qui tenen alguna responsabilitat a Bona Pau

Certamen literari de Castellitx

Amb motiu de la festa de Santa Maria de la Pau

La Comissió organitzadora amb el patrocini de l'Ajuntament d'Algaida convoca el XVIII Certamen de Poesia i Narració Curta i el XV Concurs de Poesia Popular (glosats).

- Els treballs a presentar poden ésser:
- Un poema o col·lecció de poemes d'una extensió mínima de 14 versos.
  - Una narració curta d'un mínim de tres folis i un màxim de 15, mecanografiats, a doble espai i a una sola cara.
  - Una glosa o conjunt de gloses amb un mínim de 14 versos.

(A la nostra redacció hi ha les bases. Terminació presentació treballs: 21 març).

Dos dits de seny

Abans de criticar

És molta gent que avui ja està desenganyada de la política i dels polítics. S'ha sentit parlar tantes vegades de la manca de noblesa i de bonhomia d'aquells que haurien de donar llum i ser exemple, en tot moment, de tots els qui són governats, que es murmura que no es poden fiar d'ells, ja que algunes vegades han estat objecte de suborn, altres, sols han cercat el benestar personal. Com també hi ha una majoria que amb altesa de mires du a terme la seva comesa.

I això sols és la cara dels governants. Examinem també els súbdits. No és ver que avui molta gent es desentén de tot quant ocorre al seu costat? No és cert que molta gent "passa" de moltes activitats que s'organitzen dirigides al millorament personal, al benestar comú, a una ajuda a la comunitat que ens ha tocat viure? No és evident que molts de montuïrers —perquè ara és aquí on volem centrar aquestes reflexions— s'inhibeixen i no cooperen en alguna de les moltes tasques que manquen fer?

Sembla que de cada dia minva la inquietud per moltes coses, tant per aquelles que s'orienten cap a un benestar o progrés personal, com per les que s'encaminen a una millor evolució del mateix poble. Dóna la impressió que la gent està més desensicada que mai; manca il·lusió, falta preocupació pel bé comú, són molt pocs els qui miren per un benestar social. Una gran part de montuïrers, tot considerant que dins ca seva s'està molt bé, que gaudeixen de capacitat per moure, remoure o sols estirar, es deixen dur per la comoditat i es desenten de la societat que els ha tocat viure. I després, molts d'ells, són els primers que critiquen tant l'acció i conducta dels polítics com la dels qui són capdavanters o responsables d'alguna de les moltes empreses, molts dels quals d'una manera totalment desinteressada s'esforcen perquè Montuïri progressi, visqui millor i tots ens sentiguem més a gust en el nostre poble.

Ja ho diu el proverbi: "mira't primer a tu mateix abans de criticar el proïsme".

Salomó

Conrar poc no basta per viure

Llegim en el diari *El dia del Mundo* de data 19-12-93 i en el suplement *fora vila verd*, que en un futur proper, d'aquí a una vintena d'anys, només un 15 % de la superfície total de Mallorca es conrarà. Actualment es conra prop del 50 %. D'aquesta manera s'haurà de destinar un 35 % més de terres a garrigues o sense conrar. Els conradors, que ja són pocs, seran manco perquè a més d'haver-hi poca terra disponible, cada pagès haurà de conrar molta extensió per poder viure del cultiu de secà.

L'agricultura tradicional i petita, d'explotacions de cinc, deu o vint quarterades amb una caseta, un poc d'hort, un redol d'ametlers i figueres... mitja quarterada de vinya, du camí de desaparèixer de tot, i si encara no ha desaparegut és perquè els qui tenim aquestes explotacions tan petites, hi treballem un temps parcial. Primer anam a guanyar el jornal (els qui tenim la sort de tenir feina) i en acabar-lo i els caps de setmana ens cuidam de les poques terres que conram.

Com que tenir arbres espargits per les finques —aquí dos ametlers, allà tres figueres, allà deçà dos albercoquers— fan nosa, requereixen atenció, i les molèsties no compensen la producció dels fruits que es puguin collir; segurament s'arrabassarà tot, hauran de ser finques solament d'arbrat o de llegums i cereals. És embarassós, molest i poc convenient sembrar per davall els arbres, a no ser que sigui pastura primerenca.

Els qui passam el mig segle llarg de vida, que hem viscut dins la pagesia, això ens causa certa tristor, veure que ens fuig del tot un medi de vida i que de cada dia és més mal de fer viure del conró (molts de joves no volen ni sentir-ne parlar) i haver d'abandonar la terra que hem heretat dels nostres avantpassats, que tant bé i a gust es trobaven conrant, ja que d'aquesta manera tenien assegurat el menjar i podien viure; no els era necessari cercar feina fora de ca seva. I ara, haver de conrar en acabar el jornal o els caps de setmana, robant temps al descans o a l'esplai, és penós i trist.

L'ofici de pagès l'aprenguérem del nostres pares i padrins; ens criàrem i educàrem dins un ambient foraviler, a

un temps que tota la feina s'havia de fer amb bísties, les quals eren enganxades a les arades, màquines de segar, sembradores, etc. També s'havia de fer molta feina amb eines de mànecc, com són "galivans", xapes, falç, càvec... i les feines eren cansades i penoses. Ara tenim màquines, i pel que fa a la feina tenim un cert benestar, però passa que van cares i molts no les poden comprar totes i s'ha de donar molta feina a fer. I quan hem tret comptes d'hores de maquinària, fertilitzants, llavors, herbicides, etc., ha d'anar molt bé per guanyar un poc; més vegades empatam o perdem.

Hi ha la branca de l'agricultura, que un diria tècnica o intensiva, com són els cultius hortícoles, tant els que es fan dins hivernacles com a defora, els fruiters, planters, tant de plantes herbàcies com d'arbres, jardins i flors, que sembla que és allò que va un poc bé; però requereix tenir certs coneixements de plantes, adobs, reguius, mercats, etc.

Destinar més terres a garrigues o sense conrar, sembla que hem de gaudir d'un paisatge millor. Si hi ha moltes garrigues hi haurà més agres d'esclata-sangs, més caça, més ocells, més llocs on anar a fer una berenada o passejar, més zones verdes, més ecologisme i, per tant, més bon medi ambient, i així ésser tot més agradós i bell. Però molt és de témer que la major part de les terres que es deixin sense conrar, siguin per fer més xalets, més urbanitzacions, més tancaments amb parets de marès o amb blocs de formigó, més camps de golf, més autopistes, més demanda d'aigua i electricitat, més finques abandonades que llavors s'omplen d'escombraries, brutícia i herbetes, que a l'estiu se sequen, i ofereixen mal aspecte. Hi ha perill que es cali foc i, en lloc de tenir un paisatge més bonic i preciós, es tenguí tot més brut, lleig i espanyat.

Sion Nicolau

Borrallons de llana amb gomina italiana

No va esser un dia qualsevol. La màgia dels Reis s'havia estès damunt el poble i de les ombres emmascarades de la nit sorgiren, resplendents, els desitjats regals que ompliren de goig i delit la càndida tendresa infantil. També els adults es feren obsequis mútuament. I és que la crosta que es forma amb el pas dels dies no deixa passar els meravellosos raigs de la innocència. Tanmateix però, no va esser un dia qualsevol perquè, a més, un fet insòlit es va afegir a les sorpreses pròpies d'aquesta jornada.

A la plaça, davant l'Ajuntament, allà on habitualment hi fan tertúlia les persones, allà on habitualment l'al·lotge corre i juga, allà on habitualment s'hi instal·len els marxandos i les venedores del mercadet dels dilluns, hi pasturava, plàcidament, una guarda d'ovelles. Allà enmig! Entre la fràgil i provinciana Casa de la Vila i la majestuositat sòlida i personalíssima de l'Església, dins uns improvisats sestadors coberts de canyissa i tancats per una reixeta de filferro, restaven mudes, irreals, les ovelles. Pobretes, ja estèrils i xarugues, fora del seu medi natural, contemplaven la feta amb més incredulitat que els ulls astorats dels habitants del poble, immersit, aleshores, dins les boires grises del dia, hivernenc i

Si el ramat d'ovelles de la Plaça Major oferia el dia del Reis una imatge espenpètica i surrealista, en canvi, exceptuant les excentricitats dels "quintos", les beneïdes de Sant Antoni foren dignes.

plujós.

Sí. Com tots sabeu, aquesta imatge surrealista i esperpètica, no és una invenció del cronista. Cada any les "quintes" i els "quintos" fan un obsequi a la corporació municipal, aprofitant la misteriosa nit de Reis. Enguany però, l'originalitat del present ha superat la ficció i

el que podria esser l'argument d'un conte fantàstic ha esdevingut realitat. De comentaris, se n'han fet a carretades: a favor, en contra, satírics, grossers, respectuosos, intransigents. També hi ha hagut múltiples i saboroses interpretacions. No es pot negar, idò, que les ovelles han estat tema de conversa a les llargues vetlades d'aquest mes, quan la nuvolada, sacsejada per contínues ponentades, passava lleugera sota una lluna de paper.

A una d'aquestes converses, els contertulians s'esbutzaven de riure. Esclafien en riallades d'allò més fresques i saboroses. I és que imaginar-se a polítics i poderosos tonent el bestiar enmig de les places és una imatge ben bucòlica, atípica i divertida. No ho trobau? Sobretot ara, que qualche borralló de llana podria quedar aferrat als cabells. S'usa dur la clenxa impecable i la gomina italiana és l'element essencial a les sales de bany de les persones importants. Bromes a part, la realitat és que en aquest poble, com a tots els pobles i ciutats, hi ha molta llana a tondre i trob que les "quintes" i els "quintos" d'enguany han estat molt encertats amb el regal de Reis: Si volen tondre llana que en tonguin, però alerta! Que sigui llana d'ovella.

Sa talaia d'en Rubí

Ara o mai

Segons hem pogut saber, en aquests moments a la Conselleria d'Agricultura i Pesca hi ha un cert interès per tot el que sigui ecològic, no sols pels consumidors, sinó també per part de l'Administració Central i la Comunitat Autònoma, com es demostra en el fet d'haver-se transferit el C.R.A.E. (Consell Regulador de l'Agricultura Ecològica).

A nivell de la Conselleria d'Agricultura s'estan fent gestions per crear el Consell provisional, el qual estaria format per gent dels sindicats pagesos, la Universitat, l'administració, etc. I aquest consell provisional crearà les bases del Consell Regulador de l'Agricultura Ecològica Autònoma, les quals se-

rien enviades a Madrid per a donar-los el vist i plau.

Resten protegits amb la denominació genèrica: *Agricultura Ecològica*.

Aquells productes agro-alimentaris que en la seva producció, elaboració i conservació no s'han empleat elements químics de síntesi, complint a més amb el que estableix el Reglament CRAE, en les seves disposicions complementàries.

Nota: Fins dia 28 de febrer es pot demanar l'ajut "subvenció" per als cultius herbacis, girasol, cereals (tots, tret de l'arròs), lleguminoses, faves, pèsols, favó, llenties, cigrons, etc.

Antònia Adrover Roig "Manxes"

No enyora el passat, estima la vida i aprecia el temps actual

Sabem d'ella periòdicament mitjançant les seves composicions versificades, damunt les pàgines de *Bona Pau*. Els seus temes són quotidians, casolans, i tot quant expressa sol esser encertat. És la típica dona de ca seva que entre les escurades, cosir, fer dissabte i altres feines de la casa, té, però, una inquietud: compondre uns versos que es publiquen i són esperats mensualment pels lectors de la nostra revista.

El qui subscriu no la qualificaria de glosadora, tal com es coneix aquest estil, ja que les poesies que publica, no creim que li surtin amb l'espontaneïtat d'un glosador. Ella, damunt un fet determinat o rememorant el passat, compon els seus versos, els quals es confonen amb el perfum del pa acabat de sortir del forn i l'enyorança del temps que ens ha fugit.

Val la pena seguir les seves composicions, on sembla sentir-se la remor de les forques damunt l'era, mesclada amb els alens i l'esforç acompassat del parell tirant de l'arada amb rodes, passant pel renou sec i net de la falç, quan converteix en rostoll el que era blat esponerós.

El seu estil és senzill, directe, respectuós, emprant sempre la llengua del carrer.

No li ha estat fàcil la vida. Se li nota un lament de cara a les generacions actuals, que no han conegut l'ahir i no saben apreciar el que tenen avui.

És el què opinam d'Antònia Adrover Roig, que nasqué a Montuïri el 2 de març de 1921 al carrer de Sa Trona.

Foren vuit germans i germanes. Ella fou la més jove. Té tres filles casades. Tres nétes i un nét.

Es casà amb en Llorenç Vidal Rado, el 20 de novembre del 52.

– Com hem de definir les teves composicions? Són gloses o poesies?

Molt seriosa, però sense donar-li massa importància ens contesta.

– Jo les anomenaria poesia mallorquina, gloses pensades.

– Has assistit a algun glosat al llarg de la teva vida?

– Sí. Essent jove vaig anar a un glosat

i francament no m'agradà. No vaig tornar a altre. No m'agrada que s'ofengui a ningú, i sobretot que es diguin certes vulgaritats que fan mal a les orelles i feren els sentiments. No les vull llevar el seu mèrit, per favor! Es pot dir que sols he conegut les gloses d'en "Serral", un glosador de Felanitx, per la boca de la meua mare.

– Tens dins la teva família algun avantpassat que es dedicàs al glosat o a fer poesies?

Fa una miqueta "sa mitja". ens mira divertida pel que pensa, i contesta.

– Ara vaig a contar-te una anècdota. Na Maria Puig, una padrina del meu pare, era glosadora. Era també la madona de la possessió de Son Macià, quan encara no hi havia el poble. Un dia va anar a l'Ajuntament de Manacor a pagar uns impostos, i el secretari li digué: "Si ens feis una glosa, Madò Maria, vos regalam l'import de la contribució". "Què ho diu de debò?", digué ella. "I tan de debò", va dir el secretari. La padrina es mirà els senyors que tenia davant, només un moment, i contestà amb aquesta:

"Me'n ric des batle i des saig,
i de tot s'Ajuntament,
i des frares des convent;
dau-me es billet que me'n vaig".

– No pagà contribució, li va anar molt bé. Si aquí, avui poguéssim alliberar-nos d'aquest deure amb una glosa, intentariem embolicar-ne qualque una. Diga'ns, però: coneixes algun poeta que et cridi l'atenció?

– En conec tan pocs que només te n'anomenarè dos: En Campoamor i en Becker.

– Com i quan t'iniciaries en la poesia?

En la contesta que segueix hi ha una llarga i trista història que tanscrivim molt resumida. La nostra interlocutora està amb els ulls baixos.

– Mira –ens diu–. Per començar i abans de tot he de dir que la meua formació, a més del que m'ensenyaren els meus pares, que no sabien llegir ni escriure, fou la que vaig aprendre a Ca Ses Monges i pus. Ca meua va esser una casa molt pobra amb l'agreuament que el meu germà Miquel i una altra germana, n'Aina, degut a malalties contretes durant l'infància, eren disminuïts psíquics. La germana major, monja de la Caritat, vivia al convent de Son Roca. Les altres dues germanes estaven també molt delicades de salut. Els altres dos germans meus i el meu pare estaven llogats. Els vespres d'hivern, quan hi havia llum, jo llegia a mu mare vora el foc, els llibres i papers que queien en les meves mans. Record que li vaig llegir algun llibre de J. Verne. Jo ajudava a la meua mare i a les meves germanes dins les dificultats que passàvem. Al llarg d'aquest temps, que fou de pobresa i tristor, moriren primerament la meua germana major, la monja de 30 anys; després, na Marieta; llavors, na Margalida, als 16 anys... a més, enmig de les desgràcies ens sentíem marginats de la resta del poble. On havia de refugiar-me per entretenir-me alguna vegada? Llegia tot quant podia i escrivia algun vers senzillament per distrure'm i perquè era el meu gust. Així vaig començar a compondre les poesies, si les podem dir així. Una de les primeres que vaig fer la vaig dedicar a la meua germana Marieta, que havia mort feia poc temps.

Estam davant el cas de la nina que torna dona precoçment i marcada per

Malgrat les moltes adversitats que ha hagut de sofrir, el seu esperit es manté viu i il·lusionat

les circumstàncies.

– Des de nins hem conegut la teva família. Sempre heu viscut a Montuïri?

– No. Quasi sempre. Els meus pares estaven d'amos a Son Llevó, i com que teníem altres familiars a altres possessions prop de Montuïri, ens instal·làrem aquí. Nosaltres descendim de Felanitx i Manacor. Després d'estar uns anys a Montuïri passàrem a la possessió de Can Farineta, prop de Marratxí; on hi estiguérem 9 anys. Llavors tornàrem a Montuïri.

– Recordam confusament el teu pare...

N'Antònia allarga el braç i agafa un retrat de família exposat damunt un moble del seu costat.

– Com veus hi som tots –diu, mostrant-nos el document gràfic–. Aquesta petita és n'Aina, que va morir el gener del 91.

Es retira un moment el temps que contemplam la fotografia; i continua.

– Volia exposar-te un relat del meu pare quan es jubilà. En aquests moments estava de pareller major a Son Sales i els seus amics, els altres missatges, li demanaren que faria una vegada retirat. Pensà uns moments i contestà:

Com vos he de dir abans
què faré quan hauré fuit,
pentura prest m'hauran duit
allà on en duen tants.

Allà dins tots són germans,
no hi ha pobres ni senyors,
ni mal vists treballadors
que tinguin calls per les mans.

El sufriments, la vida dura i escarrassada, les mancances constants, exposades amb senzillesa dins unes curtes estrofes.

– Volia demanar-te, Antònia: has viatjat mai a l'estranger?

– Sí; vaig visitar Lourdes, concretament, a França. D'Espanya conec Madrid, l'Escorial, Barcelona, Andorra... M'agradaria molt viatjar.

– On t'agradaria anar?

– La meua il·lusió seria visitar Palestina, la terra on transcorregué la vida de Jesús.

– Tornem altra volta a les teves composicions. Has pres part en algun concurs de poesia des que la practiques?

– Sí; he pres part en el *Certamen Literari de Castellitx 1993*, on vaig obtenir un accèssit.

– Què suposen per a tu els versos que compons? Quins motius exposaries per a la teua dedicació a les poesies que publiques?

– Ah! És fer jugar la meua imaginació i exposar els meus sentiments. Pas molt de gust i em resulta fàcil. T'he de dir a més que també fruec de la literatura en prosa i la pintura. És també l'anhel de saber i transmetre al altres.

– Hem observat que tens una predilecció per treure a llum els treballs en què s'ocupaven habitualment els nostres avantpassats. Hi ha nostàlgia en tu cap al passat?

– No, per favor! No enyor l'altre temps. El passat, passat. Enyor, això sí, els meus pares i germanes que ja ens deixaren i que estimava molt, però quan fas una poesia o glosa o el que vulguin dir-li, procur estar amb els peus en terra. Som pràctica i m'agrada que allò que escriu, s'entengui.

– Tens algun ofici que hages après?

Ens mira amb aires de curiositat abans de contestar, i no és per a manco.

– Clar! Jo som sastressa. Vaig haver d'anar a Lluçmajor durant dos anys, a peu, amb el carro, així com podia per aprendre el tall; i costant als meus pares i a mi molts de sacrificis.

La miram directament a la cara i preguntam?

– Com contemples la vida actualment?

Ens mira també amb l'aire de la persona que té moltes coses que contar i altres que prefereix callar.

– Consider el moment actual com el millor de la meua existència. Estim i aprecii la vida com un tresor que no té preu. Som enemiga de l'eutanàsia i de l'avort; admir la naturalesa i la respect tot lamentant el gran mal que li estam fent contínuament. Estim molt les meves filles i el meus néts i desig que no passin

per el què jo he passat. I som feliç estant a Montuïri, el poble que sempre vaig enyorar quan estava enfora. Això són els meus sentiments, si és això que em demanaves.

– La darrera pregunta: Pots donarnos una característica del Montuïri d'un temps, comparant-lo amb el nostre poble d'avui?

N'Antònia posa els colzes damunt la camilla, vora la que esteim asseguts, i junta les mans. Quan contesta, als seus ulls s'hi destria un llambreg suau.

– Al temps de la meua infància i joventut, quan ens entreteníem o divertíem, ja fos tant anant al cinema com al passeig, ho fèiem fruint en comú, junts tot el poble. Fins i tot a les processons de Setmana Santa, del Corpus o a les misses, hi anava més gent que ara. Eren actes col·lectius, multitudinaris, encara que de distint contingut, en què el poble en massa compartia els mateixos sentiments. Avui, grupets aïllats, en cotxe, s'escampen per tot arreu, fora el poble, sense veure's.

Deixam dins el tinter moltes observacions, opinions i petites històries que al llarg de la conversa ens ha transmès la nostra entrevistada. Podríem concloure dient que l'adversitat l'ha maltractada físicament i moralment, però el seu esperit es manté viu. La il·lusió planeja encara el seu entorn.

Miquel Martorell Arbona

S'ha dit que...

... se'n va desfer molt bé en Pere Sampol, representant es paper de Rei Melcior a "L'Adoració dels tres Reis d'Orient" el matí de dia 23 de gener passat en es Teatre Principal de Ciutat. I què hi anava de pretenció amb na Catalina Cirer, Consellera de Governació, que li feia de patge!

... no és estrany que en Pere triomfàs com actor, ja que havia assegurat públicament que "va descobrir en el teatre la seva vocació frustrada". Ara diuen que el contractaran perquè l'any que ve faci el mateix paper a la vila.

... s'informació de Montuïri a "Última Hora" i "Balears" de dia 15 de gener passat sobre sa festa de Sant Antoni no deia més que mentides. No

és raro que diguin que es diaris en diuen.

... sa Mancomunitat des Pla ara vol cobrar sa recollida des fems a ses cases de fora vila, tant si se'n beneficien o no, d'aquest servei. Hi haurà protestes a baldor.

... es dia dels Reis plaça se va convertir en un sestadors, però a s'hora de munyir se ovelles es batle no hi va anar i digueren que hi va haver llet per tota sa plaça. I encara n'hi ha si no l'han llevada.

... a Montuïri no ens n'adonarem, de sa vaga de dia 27 de gener. Això sí, alguns montuïrers que treballen a Ciutat eren per aquí, aquest dia.

... degut a la fredor, han arribat poques noves més a

En Xerrim

Poc més poc manco, els programes així treien en Pere Sampol com a Rei Melcior

LA FOTO DE MITJAN SEGLE

Aquesta foto ja té 50 anys o més. Era quan na Magdalena Gomila Horrach "Lulla" (asseguda damunt la moto) sols en tenia 17 o manco. Era poc passat el camp de futbol, del qual encara es veuen les posts que servien de tàpia. Aquells anys 40-50 (la foto és del 1943), la joventut —enamorats o pretendents o ni una cosa ni l'altre)— anava els diumenges horabaixa de bon temps a passejar per la carretera. Na Magdalena s'havia fet amiga d'un policia, i aquest permeté que ella pujar a la moto, una "Lube", però el vehicle no arribà a partir amb ella damunt, possiblement perquè no la sabia manejar.

L'Ajuntament informa

Sol·licituds d'obres 1993

Relació d'expedients

Nom i llinatges	Emplaçament d'obra	Pressupost
Novembre - Desembre 1993		
Ulrich Weber	Son Massanet	15.590.880
Gabriel Camps Amengual	Ses Maioles, 6	250.000
M ^a Antònia Grimalt	Creu den Gegues 9	250.000
Rafel Ribas	P. Vicenç Mas, 2	500.000
Catalina Gomila	Sa Corona, 20	250.000
Gerd Vollwer	Son Miró	5.996.771
Isabel Fiol Sala	Son Ballerí	300.000
Hermida Brand	Mianes	900.000
Constantino Vázquez	Son Miró	600.000
Maria Florit	P. Vicenç Mas, 21	275.000

Manaments de pagaments de 1993

Novembre de 1993

Seguretat Social, funcionaris, setbre.....	208.699
Conjunt "Sa Por" festes S. Bartomeu-93.....	60.000
Cosema, despeses gestoria	9.965
C.M.S. Il·luminació piscina municipal	2.287.618
Grup Municipal PP, represent.setembre	90.000
"El Dia del Mundo" 2 ^o . i 3 ^o . pagam.....	41.000
Hores extraordinàries personal.....	45.750
Seguretat Social, personal.....	152.838
Telefònica, rebut 646310.....	16.791
Telefònica, rebut 908830961	10.137
Retribucions funcionaris octubre-novembre.....	1.560.786
Municipals, locomocions mes de novembre.....	4.000
Olivetti, cintes màquina d'escriure.....	6.500
Gas Cota Dorada, butà calefac. Col·legi Públic.....	5.535
Cepsa-Montuiri, gasolina furgoneta.....	8.000
"El Consultor", llibre per a la Secretaria.....	7.309
Funcionaris, medicaments	4.051
Treballs neteja octubre-novembre	221.100
Joan S. Company, arquitecte, treballs novbre	60.000
Cepsa-Montuiri, gasolina 4L i Renault Clio.....	17.600
Hércules Hispano, assegurança regidors	78.228
MAPFRE, assegurances Llúcia Cifre i M ^a Nicolau.....	4.200
Sanitas, assegurances funcionaris 3er. trim.....	293.088
Col·legi Enginyers, projecte pavimentació camins al terme municipal de Montuiri	175.000
Seguretat Social, asseg. funcionaris octubre	208.699
Miquel Martorell, despeses gestoria.....	4.876
Patronat de Música, subv. Consell. Cultura	500.000
Comunitat Autònoma, edictes BOCAIB.....	16.708
Comunitat Autònoma, interessos préstec Patronat Vivenda Rural 2 ^o . sem. 1993	7.141
Comunitat Autònoma, interessos préstec Patronat Vivenda Rural 2on. sem. 1993.....	28.692
Gratisfilm Photocolor Club S.A.....	9.960
Companyia Telefònica, rebut 646002.....	24.879
Companyia Telefònica, rebut 646029.....	47.867
Companyia Telefònica, rebut 646600.....	29.679
Companyia Telefònica, rebut 646400.....	18.165
Canal Plus, subscripció mes de novembre.....	4.000
Miquel Martorell, despeses gestoria.....	4.876

Antoni Garcia Martínez, actuació 24 octubre.....	10.000
Drogueria Marg. Martorell, butà camp de futbol.....	2.000
Cepsa-Montuiri, gasolina furgoneta.....	6.000
Joan S. Company Oliver, arquitecte, treballs realitzats durant el mes d'octubre.....	60.000
Cepsa-Montuiri, gasolina 4L i Renault Clio del mes de setembre.....	19.650
Municipals, locomocions mes d'octubre.....	4.000
Joan Verger Martorell, assegurança Sanitas quart trimestre 1993.....	39.006
Hércules Hispano, assegurança equips electr.	17.958
Grup Municipal PP, representació octubre	90.000
Taller Gràfic Auba, a compte factura programa festes de Sant Bartomeu.....	100.000
"El Consultor", llibre procediment administr. local. Tom II	6.309
Funcionaris, medicaments	952
"Balears", subscripció mes d'octubre.....	2.500
"Diario de Mallorca", subscripció mes d'octubre.....	5.000
Estanc Can Poo, material d'oficina.....	2.800
Associació Esportiva contra droga, subvenció	30.000
Col·legi Públic, subv. excursió alum. 5 ^o . i 6 ^o	43.000
Torneig de Sa Llum, de la subvenció del CIM	200.000
"Seguridad i Limpiezas", valles.....	331.200
"Seguridad i Limpiezas", material	123.415
"Seguridad i Limpiezas", revisió extintors.....	7.400
"Seguridad i Limpiezas", material bar camp de futbol.....	28.175
"Seguridad i Limpiezas", material piscina municipal.....	153.479
"Seguridad i Limpiezas", material neteja Col. Públic.....	18.593
Banca March, interessos descobert.....	127
Treballs Escoleta octubre-novembre	120.000
Retribucions personal contractat.....	445.732
Retribucions personal laboral.....	248.370
Total.....	8.389.003

Sa rua del carnaval

Dissabte, 12 de febrer

A les 5 de l'horabaixa

Poden apuntar-se fins a dia 11 de febrer
a les 14 hores

Premis

Carrosses	Comparses	Individuals
1 ^o . 40.000	1 de 20.000	1 de 10.000
2 ^o . 30.000	(Almanco han	
3 ^o . 20.000	de ser 6 membres)	

• La sortida serà d'Es Dau, de davant el restaurant, i se seguirà l'itinerari de costum. Es donaran dues voltes. Inscripcions a l'Ajuntament

• El vespre, a la Plaça Vella, hi haurà torrada.

Excursions

"S'Esbart d'Es Pla" ha realitzat aquest passat mes de gener tres sortides. La primera fou una excursió, dia 2, a Fartàritx (Pollença). Eren 30 i vengueren encantats. Dia 15, una quarentena visitaren la Catedral de Palma, el tresor i llocs d'interès. I dia 30 una seixantena feren una altra excursió al Camf des Singles. I tornaren gaudir de debò.

Els Reis Mags

No mancaren a la cita. Dia 5 a primeres hores de la nit comparegueren a Montuïri els tres Reis d'Orient cavalcant damunt abrinats cavalls, acompanyats dels pages i carrosses plenes de joguines pels nins i nines del nostre poble, i per a qualque grandolàs que ja no era innocent. Arribaren precedits de la banda de música, a plaça, on el batle els va donar la benvinguda. Seguidament, des del balcó de la casa de la vila saludaren tots els presents. Després, des del seu trono, instal·lat damunt els graons, repartiren a balquena tots els obsequis que portaven.

Els "quintos"

L'extravagància dels "quintos" d'enguany fou la de portar i tancar, la nit del 5 al 6 de gener, enmig de plaça, una guarda d'una vintena d'ovelles. El poble, però, que ja està acostumat a tals endemeses, no s'immutà ni li va donar gaire importància.

Les beneïdes de Sant Antoni

Un any més, en Es Dau, poguérem contemplar les beneïdes de Sant Antoni. Enguany se celebraren dia 16 de gener. No hi hagué molta diferència de les de l'any passat: carrosses, gloses, cavallistes, animals petits de pel i de ploma, i nins i grans acudiren a rebre la benedicció del Sant.

Torneig de billar

A falta de la darrera jornada del torneig de billar de Can Pieres, s'ha proclamat campió Pere Sampol seguit de Miquel Gomila "Mitos" i de Joan Pocoví "Gurill". Començà l'11 de novembre passat i hi participaren 12 jugadors.

L'Associació de Persones Majors organitza continuament activitats per als seus membres i segur que s'adelfiten d'allò més, com és el cas del ball amb motiu de l'acomiadament d'any

Campionat de truc

El darrer dia el passat gener va començar al cafè de Can Pieres el "X Campionat de Truc" amb la participació de 31 parelles, de les quals tres són de dones. Probablement acabarà a mitjan abril.

Donants de sang

La unitat mòvil de la Germandat de Donants de Sang de Mallorca vendrà a Montuïri el pròxim 1er de març per realitzar extraccions, de les 18 a les 21 hores.

Club Columbòfil Missatger de Montuïri

El passat dissabte, dia 22 de gener, es realitzà la primera amollada (de les sis previstes) des d'Eivissa, la qual oferí la primera decepció de la temporada. El dia semblava bo, no feia vent, però bastant fred i segurament dins la mar hi havia mal temps; per qual cosa, segons se suposa, arribaren pocs coloms.

El grup Llevant havia engabiat 2.600 coloms, 243 eren del Club de Montuïri. S'amollaren a les 11'25 i sols arribà el 20 %, el primer dia, encara que el segon i tercer dies en passaren bastants i la cosa es va compondre.

El guanyador de la primera Eivissa fou en Miquel Llaneras, que va cronometrar el colom a les 13 h. 21 m. Per tant el colom vingué a una velocitat de 1.029'55 metres/minut.

Dia 26 es tornaren amollar des d'Eivissa (Eivissa-II). S'havien engabiat 196 coloms de Montuïri dels 2.500 del Grup Llevant. S'amollaren a les 11 del matí i el primer en arribar fou un colom de color melat de Sebastià Grimalt, ro-

dat a les 13 h. 15 m. Per tant vingué en 2 h. 15 m. Aquest cop va anar bastant bé, doncs a mitjan horabaixa ja es tenia el 50 % dels coloms enviats i encara en passaren més al llarg d'un dia molt bo, tot i que a les 11 h. del matí dins la mar hi havia molta boira.

Bartomeu Rigo Janer

Jove empresari montuïrer, de 21 anys, assumeix variades activitats

N'hi ha que creuen que l'activitat econòmica dels petits comerços i establiments de pobles com Montuïri de cada pic van minvant; però a la vila hi ha un jove de 21 anys que no pensa així; ell és en Tomeu Rigo Janer, el qual després d'haver acabat L'E.G.B. al col·legi públic "Joan Mas i Verd" de Montuïri començà a treballar de "mosso" a un magatzem agrícola de la vila. Un any i mig més tard el comprà i passà a ésser el propietari del negoci. Poc a poc anà estenent el necessari i tirar endavant amb el magatzem.

Però la carrera d'aquest jove empresari no acaba aquí sinó que fa prop d'un any llogà uns locals dins el poble, on actualment s'hi troben instal·lats un conegut Bar i "Pub", la direcció dels quals corre a càrrec d'en Tomeu i la seva cunyada.

Per altra banda ell també és l'encarregat de gestionar una granja de porcs situada dins el terme municipal de Porreres.

Sens dubte els maldecaps d'en Tomeu deuen ésser múltiples; així i tot, segons ell, li agrada la seva feina i qualsevol tipus d'activitat comercial.

- D'on va sorgir la idea de muntar el primer negoci, Tomeu?

- Jo, en un principi, hem vaig llogar com a "mosso" al magatzem que duia en Tomeu "Marró", i al poc temps ja m'en-

En Tomeu Rigo és eficient i li agrada qualsevol tipus d'activitat comercial

carregava de dur-lo. Després es negocià va passar a vendre's, i com que aquest fet m'afectava de ple, a partir d'aquests instants em vaig plantejar comprar-lo. Només tenia dues sortides, el comprar-lo n'era una, o fer feina per a un altre; cosa que no m'atreia gaire. Una vegada que vaig haver fet un seriós pensament, i amb l'ajuda dels meus pares i el meu germà la decisió va ésser comprar el negoci.

- No pensaves el risc que corries?

- Sí, però tenia ben clar que qualche cosa havia de fer, sabia que m'arriscava molt, però si un fa feina per ell no és igual que estar llogat. A més, fer feina dins el teu poble és el millor que un pot

fer.

- Vares haver de rebre cap tipus d'aprenentatge previ, per dur el negoci?

- No, no va fer falta, feia un any i mig que hi treballava i com que el propietari feia altres feines, com he dit, era jo qui m'encarregava de tot. Per tant quan vaig passar a ésser el propietari no va fer falta aprendre gran cosa.

- Tot d'una que vares haver arrancat amb el magatzem, ja l'estengueres cap un camp ben diferenciat, em referesc al Bar i al Pub dels quals t'encarregues. Com així d'aquesta expansió i canvi a un altre tipus de negoci?

- Perquè el me van oferir i hem va parèixer un bon negoci, i vaig decidir agafar-lo. Cal dir que hi ha molta diferència d'un negoci a l'altre. En el magatzem et miren un gram, o un duro i al bar no miren prim. El que té el "pub" i sobretot el bar suposa haver d'ésser molt esclau. Constantment has de tenir es-

VERGER

MATERIALS DE CONSTRUCCIÓ

BIGUES - BLOCS - RATJOLES - AÏLLAMENTS
TRANSPORT PROPI - PINTURES - XEMENEIES
DISSABTES MATÍ OBERT

Crta. Montuïri - Porreres, Km. 1 - Tlf. 64 66 95

MONTUÏRI

ment al públic, en canvi en el magatzem tenim un horari normal i en el bar no és així, l'horari és ben diferent. El que també marca la diferència entre els dos negocis és el tipus de clientela de cada un.

- Per altra banda, un altre negoci que dus, és la granja de porcs situada al poble de Porreres. Conta'ns una mica en què consisteix aquesta darrera adquisició.

- Si, és una granja de porcs que està a la finca anomenada Son Oms, de Porreres. En aquesta granja hi tenc 60 truges i uns 330 porcs d'engreix. Faig comptes ampliar els porcs d'engreix fins assolir-ne una totalitat de 600. Aquesta granja, com és de suposar també duu es seu trull perquè a diari cal donar menjar als animals, fer les cobricions, neteja, vacunacions i apuntar tot el que passa, ja que totes les dades són passades a un ordenador per dur un millor control de tot.

- Tens pensat futures expansions en el teu negoci, o fins i tot en agafar-ne de nous?

- Actualment així com estan les coses fa mal començar amb un negoci. És clar que tenc idees d'expansió, com tots els joves, però vull ésser prudent amb les diferents inversions que pugui fer.

- Quin creus que és el principal problema dels petits comerços, si és que penses que aquests existeixen?

- Els problemes que hem d'enfrontar són múltiples: el principal és, però, la competència de les grans superfícies comercials. Generalment aquestes són multinacionals, amb molta força, les quals ofereixen al públic la possibilitat d'elecció davant un gran ventall de productes i a baix preu. Llavors també el que afavoreix molt als grans comerços és que paguen tot d'una el client, i ells paguen als seus proveïdors al cap d'un temps o quan les ve bé.

-Hi ha altres problemes?

-Fa uns dos mesos s'estaven per firmar els acords del G.A.T.T., finalment s'ha arreglat. Per a uns serà un inconvenient, per a altres, una avantatge que les proporcionarà més beneficis. A mi, particularment, crec que m'afavoreix, ja que pel meu cas em proporciona una certa avantatge i no pel que fa als altres que treballen en el mateix sector. És clar, si un no se sap moure no aconseguirà res, s'ha d'estar informat i s'han

Amb molta força de voluntat i ganes de fer feina, en Tomeu Rigó espera aconseguir un bon futur

de conèixer les possibilitats de les quals pot gaudir cada un i aconseguir bons preus. Per fer una bona venda als clients, si la compra és dolenta el preu de la venda també ho serà.

- A què creus que és degut que la gent del nostre poble s'estimi més anar a comprar a pobles com Porreres, Llucmajor... en lloc d'aquí, que és allà on s'haurien d'invertir els doblers per tirar endavant el poble.

- Està ben clar, i crec que no ho aturarem mai. La gent es pensa que es degut als preus, però no és així ja que des de l'any passat treballam sobre un llistat de vendes i com que tots anam a carregar del mateix, les diferències no poden ésser molt grosses; el que passava és que a Porreres hi havia molta competència i això feia que els preus estiguessin per baix dels de la vila. I la gent davant aquest fet es decantava per anar a comprar a Porreres. També hem de pensar que pobles com Porreres o Llucmajor són molt més grossos que el nostre, això fa que hi hagi moltes més botigues, magatzems i negocis en general, així la gent quan compra té molta varietat per elegir, i de tot, no com a Montuiri que és un poble petit.

- N'hi ha que creuen que la crisi que estam travessant només és una ficció, i que té poca importància. Altres pensen que no és així i que per tant el problema és molt més greu del que pareix. Has notat cap tipus de canvi aquests

darrers anys amb la gent?

- La gent de cada pic està més alerta en el gastar. Abans els clients et comanaven els productes amb antelació; ara no és així, la gent ve, si tens el que han de menester i el preu els convenç, és possible que t'ho comprin. N'hi ha que diuen que no hi ha doblers, però això no és així, la gent veu que no hi ha feina i que de cada pic és més difícil aconseguir-ne; llavors la gent s'estima més guardar-los pel dia de demà.

- Si et fessin triar amb un dels tres negocis, amb quin et quedaries?

- Es molt mal de dir cada un té els seus avantatges i els seus inconvenients, a mi el que m'agrada és el comerç en general, vendre, comprar.

- Sens dubte el maldecaps, en el teu cas, amb tantes feines com dus en marxa deuen ésser múltiples. Com és possible que ho puguis dur tot a la vegada?

- L'ajuda dels meus pares, germans i cunyada ha estat sempre de gran importància en tot moment, tant a l'hora de fer feina com a l'hora de prendre decisions.

Un gran repte és el que ha d'afrontar, aquest jove montuïrer de 21 anys, del qual destaca la seva gran força de voluntat, i ganes de fer feina, i tot, segons ell, per aconseguir un bon futur.

I en raó va encaminat, treballant amb ganes tot és més fàcil d'aconseguir.

Antoni Mesquida Llinàs

RESTAURANT

ES DAU

Cuina internacional

Plats mallorquins

Menjador

Piscina

Terrassa

Fàcil aparcament

Preus econòmics

.....

Avda. Es Dau, s/n   Telf. 64 62 80
Montuiri (Mallorca)

Jaume Ballester Riera "Carde"

Algunes de les portades i dibuixos de Bona Pau dels anys 1987 al 1991 foren obra seva

Jaume Ballester Riera era poc conegut a Montuïri, però ell, sí coneixia bastants d'indrets de la nostra contrada, ja que havia freqüentat en bastants ocasions el nostre poble, posant especial esment a aquells paratges que d'alguna manera feien referència al nostre patrimoni històric-artístic. I no sols això, sinó que amb les seves eines pictòriques els havia plasmat al paper o cartolina, col·laborant així a difondre molts de llocs interessants. I encara més, havia tingut la delicadesa de transmetre'ns desinteressadament algunes de les seves produccions

Jaume Ballester Riera va néixer a Sant Llorenç en plena Guerra Civil, el 10 de novembre de 1937. De petit ja sentia una forta afecció per l'art, i aprofitava totes les ocasions que se li presentaven

Detall del primer dibuix que publicarem de Carde

per practicar-ne qualsevol dels seus aspectes que tenia a l'abast: tant li era fer escultures d'arena a la platja, sobretot cares, com dur-se'n un llapis i dibuixar el que veia mentre guardava les cabres de la família.

En haver acabat el servei militar, als voltants de l'any seixanta, va fer unes proves a l'empresa publicitària de ca'n Matas, les quals li obriren les portes de la professió que més li agradava, el dibuix a tinta xinesa, i l'obligaren a canviar de domicili per anar a viure a Ciutat. Com que aleshores hi havia dos dibuixants més amb el nom de Jaume, a fi de no crear confusions va agafar el pseudònim de *Carde*, en recordança del seu poble, el qual el va acompanyar durant tota la seva vida.

En aquesta empresa hi va treballar devers dotze anys i s'encarregà, bàsicament, dels anuncis de cases comercials que es projectaven en els cinemes en el temps de descans, i també dels cartells de les pel·lícules que s'estrenarien *en breu*.

perquè fossin publicades a *Bona Pau*. Així, les portades dels números de gener, març i abril de 1987, la de juny del 88, la de març del 89, la de gener del 90 i les centrals de l'agost del 91 són obra seva. Per aquest motiu i en reconeixement de l'atenció que tengué cap a nosaltres aquest mes reproduïm la nota bibliogràfica que en l'edició del passat desembre va publicar *Flor de Card*, la revista del seu poble.

D'aquesta manera i així li volem retre el nostre pòstum homenatge.

Autoretrat de Jaume Ballester

Després de deixar la casa Matas va treballar a les impremtes Alfa i la Unió, on es va especialitzar en les il·lustracions de calendaris, camisetes per als *souvenirs*, invitacions de nocces, menús de restaurants i hotels, bosses publicitàries, etc., al temps que començà a dibuixar pel seu compte retrats i llocs típics de Mallorca, els quals comercialitzava mitjançant còpies impreses numerades i signades. A darreries dels anys setanta va deixar el treball a les impremtes per dedicar-se exclusivament a fer feina pel seu compte, sempre dins el món de la tinta xinesa i el tipus d'il·lustracions que hem esmentat abans. Fa un parell d'anys va començar a investigar la pintura a l'oli, i de fet estava preparant la que havia de ser la seva primera exposició, al Casino de Mallorca, però la mort el va sorprendre l'onze de desembre passat i dissortadament no hi va ser a temps. Descansi en pau.

Josep Cortès

Restaurant
Ca's Carbone

(DIMARTS TANCAT)

Refrescs de nocces, comunions, baptismes

Ctra. Manacor, km. 28 - Telf. 64 65 04 - 07230 Montuïri

Succinta història dels nostres carrers - VIII

Velar de sa Torre, Metge Mateu Castellà, Mestre Josep Porcel, des Mercat, del P. Vicenç Mas i de Palma

19. Carrer Velar de sa Torre

Comença a aparèixer al padró de 1935, però en realitat ja prové de 1930. El 3 de març d'aquest darrer any, el secretari de la Corporació Municipal manifesta que han de retolar els carrers sense nom i acorden donar-los noms de lletres de l'alfabet. Aleshores li donaren el nom de *carrer B*. Posteriorment i a rel de l'esmentat plenari del 19 de juny de 1979, passa a nomenar-se *carrer des Velar de sa Torre*.

20. Carrer del metge Mateu Castellà

Comença a sortir el 1975 com a *carrer C*, però ja feia alguns anys que l'havien obert. Per acord del ple municipal abans esmentat se li canvià el nom pel de *carrer del metge Mateu Castellà*.

21. Carrer del mestre Josep Porcel

Surt al padró de 1940, però ja data de 1930 amb el nom de *carrer L*. Possiblement se li atorgà el seu nom a la forma de L que adopta dit carrer. Durant la segona república fou inaugurat amb el nom de *carrer del mestre Josep Porcel*, el 24 de febrer de 1935, el mateix dia que inauguraren l'Escola Graduada, durant el mandat del batlle Joan Mas i Verd. El mestre Josep Porcel i Mas (1840-1911) ha estat un dels mestres d'escola més competents que han treballat a la vila. Era el pare del famós pedagog Miquel Porcel i Riera. La placa d'aquest carrer, escrita aleshores en la nostra llengua, malgrat la castellanització de molts d'altres, ha perdurat fins els nostres dies.

22. Carrer des Mercat

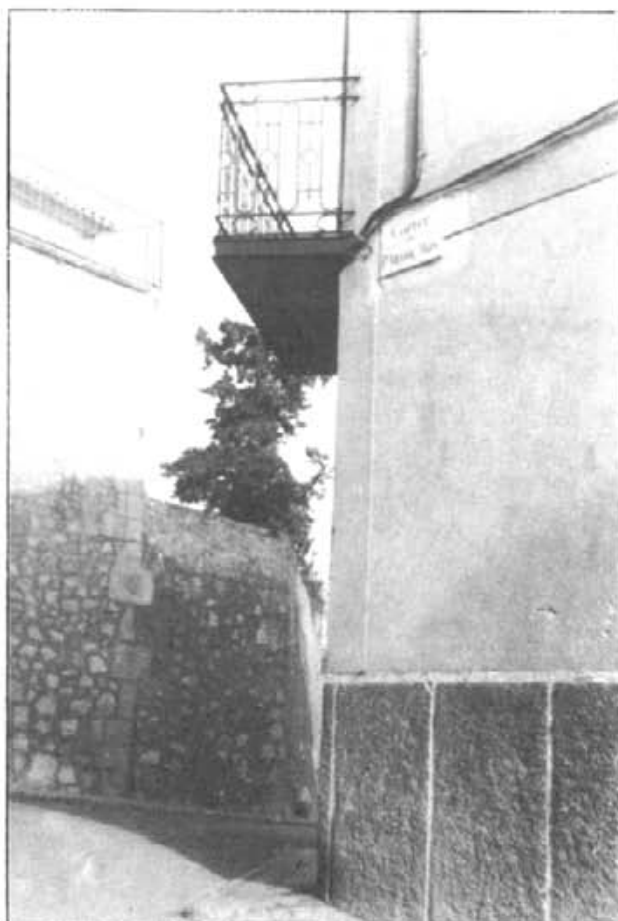
Abans de 1862 el trobam com a *camí de la Plaça Vella* o *carrer del Mercat dels Porcs* o, simplement, *carrer dels Porcs*. El nom li ve donat pel fet de ser el carrer que comunica el *carrer Major* amb la *Plaça Vella*, antigament *plaça de la Carnisseria*, documentada ja com a tal al segle XIV, que era el lloc on hi hauria amb el temps el mercat de tota casta de bestiar.

23. Carrer del P. Vicenç Mas

Als cadastres del segle XVIII surt com a *carrer de la Barrera de Son Rafel Mas*. D'altres vegades com a *carrer de la Barrera del celler de Son Rafel Mas*, com a *carrer de la Barrera del Dau* o, simplement, com a *carrer del Dau*. A partir de 1862 el trobam com a *carrer de sa Barrera*. Aquest nom li ve del fet que un temps hi havia una barrera que separava aquest carrer dels terrenys de fora vila del Dau, propietat dels senyors de Son Rafel Mas. D'altra banda, aquest carrer és un dels que marca els límits de la primitiva pobla reial. Encara ara hi ha qualche vell del barri que conta que els corals que donen a la intersecció entre el carrer de Baix i el carrer del P. Vicenç Mas, els deien *es Codrat*, al·ludint evidentment al *Quadrat* de la pobla primitiva. El 15 de febrer de 1935 l'Ajuntament republicà li imposà el nom de *Joaquín Costa* (1846-1911), famós escriptor i polític aragonès. Finalment, l'Ajuntament franquista el dedicà al P. Vicenç Mas, dia 16 de setembre de 1936, jesuïta montuïrer (1536-1600) i, més tard, monjo de la cartoixa de Vall-demosssa, confessor de la futura santa Catalina Tomàs i sobre la qual escriví la primera biografia.

24. Carrer de Palma

És el carrer més llarg de Montuïri. Al principi va ser un camí: el *camí nou de Sant Joan*. La construcció de les cases hi va ser per tongades. Començaren pel sector que va del camí del Pou del Rei al camí d'Inca, actual *carrer de Bonavista*. És el carrer que en el segle XVIII se'n

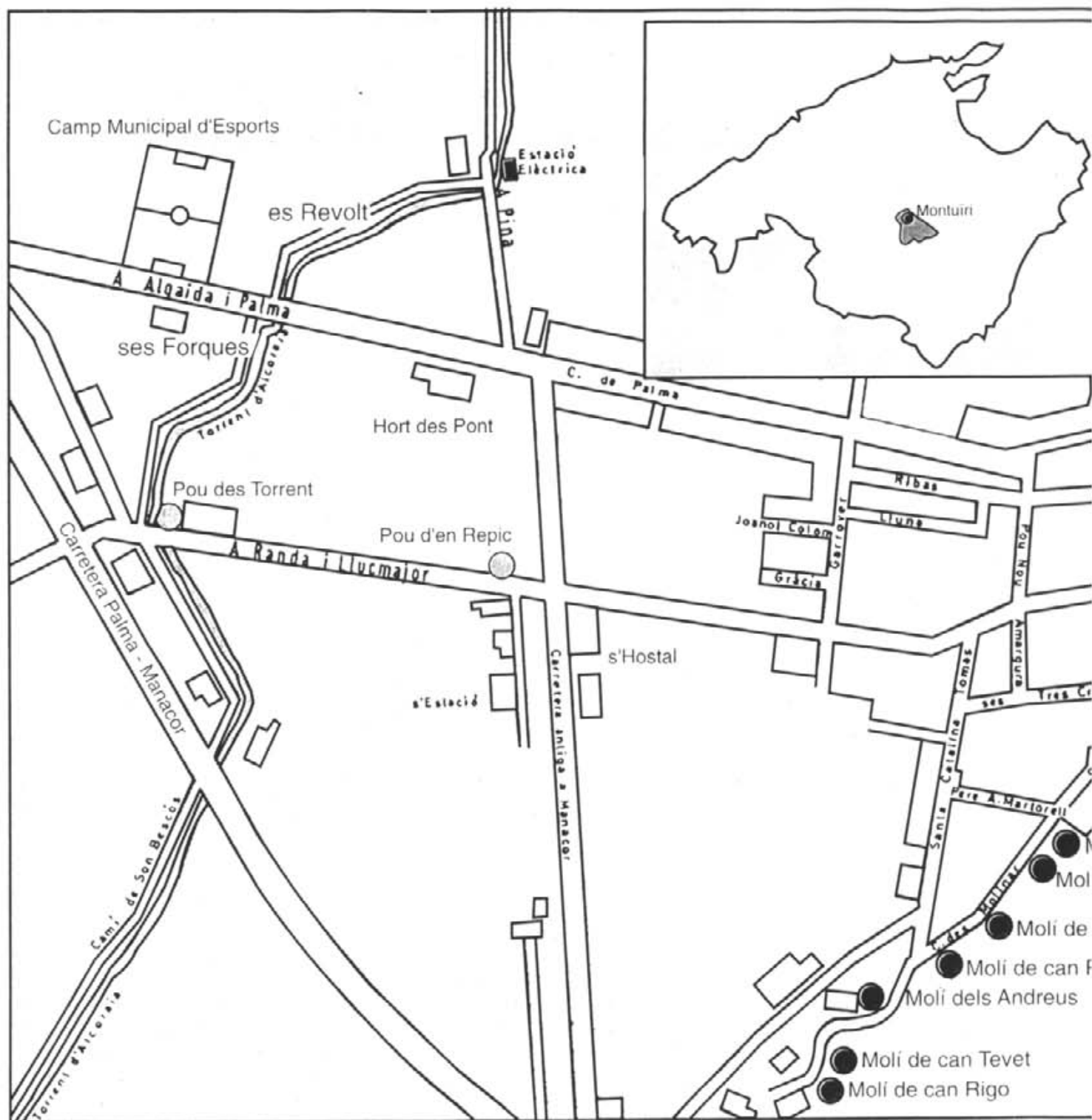

El carrer del P. Vicenç Mas enllaça l'acabament del carrer Major amb l'Avinguda Es Dau

deia carrer de baix on hi ha la *Creu d'en Jega*. També li deien *carrer d'en Piedós* perquè hi vivia un tal Antoni Mayol Piedós (1818), a l'actual *Bodega*. Aquest nom de *Piedós* li venia a causa del *Via Crucis*, que passava per aquest carrer. Ja hem dit que a can *Piedós* s'hi feia la cinquena estació, quan el Cirineu surt de l'encontre del Bon Jesús. Aquest tros de carrer surt també com a *carrer des Fasser* o casa d'en Joanot des Fasser, perquè hi vivia aquest personatge a la cantonada amb el camí d'Inca. A vegades li deien també *carrer des Corter*, perquè al cap de cantó del camí del Pou del Rei hi havia el Quarter de la Vila, en l'actual casa de na Joana Carrerona.

Al segon sector, que anava del camí d'Inca a Na Païssa, li deien *carrer de la Verònica*. Aquí s'hi feia la sisena esta-

(Continua a la pàgina següent)

Els nostres carrers

(Ve de la pàgina anterior)

ció, quan la Verònica surt a l'encontre del Bon Jesús. D'altres vegades surt documentat com a carrer de la posada de Son Maiol, perquè hi vivia en Rafel Fiol de Son Maiol (1761).

L'altre sector era Na Païssa, propietat dels senyors de Can Vanrell, on no s'hi han construït cases fins al segle present.

Tenim encara el carrer de Can Tevet, que anava de les cases de Can Tevet fins a Na Païssa i que, segons sembla, era un

lloc bastant accidentat.

Un altre sector era el que anava de Can Blanc al Pou Nou, és a dir, el carrer de Can Blanc, que forma l'entrada principal de la vila des de la carretera de Palma a Manacor.

El nom de carrer de Palma comença a sortir el 1862 i aglutina tots aquests sectors des de l'antic camí des Pou del Rei al Pou Nou. (Continuarà).

Joan Miralles i Monserrat

(1) Cfr. *Bona Pau* n° 433 de març 1989, pàgs. 16-17.

Plànol de Mo

Cedit gentilmente per la direcció de Mallorca, que actualment apareix com a suplement del setmanari *Bona Pau*, reproduïm el plànol de Montuiri per ajudar d'ajuda eficaç a totes aquelles persones que s'interessen a seguir la col·lecció *Bona Pau* publicam sota el títol de "Plànol de la vila de Montuiri dels nostres carrers". Com tant de gent desitgin situar un lloc concret de la vila, però el plànol actualment determinat ignoren la seva s

Joan Gomila, propietari de l'única farinera d'Es Pla i una de les poques que queden a l'Illa

"Antigament, el blat de xeixa era l'únic que s'emprava a Mallorca per fer farina de força"

El passat 2 de gener, va complir 58 anys. Des que va deixar l'escola primària ha fet de fariner. Joan Gomila Jaume, el nostre germà gran, "en Joan de sa farinera de cas Canet", continua al front de la petita indústria que el nostre pare Tomeu –mort aquest passat estiu als 83 anys i precisament en el dia de sant Bartomeu– va fundar exactament a mitjan segle XX. Aleshores era una mola de pedra ja moguda per electricitat. Fa una trentena d'anys aquella antiga mola va ser substituïda per uns molins de ferro amb cilindres. Tira a tira, la farinera Gomila s'ha anat modernitzant. Avui és l'única que queda a la comarca d'Es Pla i una de les poques d'aquest tipus que resten a la nostra Illa. Montuïri i els pobles del centre de Mallorca i alguns forns de Ciutat converteixen en el primer aliment la farina que surt d'aquesta fàbrica, mig artesanal-mig industrial i de tradició familiar.

–Tenia uns catorze anys quan vaig tenir una experiència que sempre he recordat. Va venir un pagès a fer farina. Quan vaig veure el seu blat, el més negre que mai he vist, i amb la intenció de justificar que la farina no podria ser bona, li vaig dir: "L'amo, aquest blat és molt mal granat. La farina no vos sortirà bé". Ell em va contestar: "No fa res. La mos menjarem". De seguida, el meu pare em va renyar: "No li havies d'haver dit això. Aquest home no tornarà". I així va ser. Tothom aprecia el seu blat i el que és seu. Les veritats, de vegades, no es poden expressar clarament. Li havia d'haver raonat d'aquesta manera: "L'amo en Pep, ¡sort que en teniu de blat! La farina serà morena però noltros farem el que podem". Possiblement aquell blat, a l'any 50, era l'únic que aquell home havia pogut collir.

Aquesta anècdota que tota la vida ha tengut present ens dona peu per a recordar la diferència entre el fet d'anar a fer farina en altre temps i ara.

–Actualment, els pagesos duen el blat i en pocs minuts li canviem pel pes corresponent de farina i segó o farina sola

"El millor blat que he vist mai ha estat el "florencio aurora" que ara no és rendible"

A la indústria d'en Joan Gomila s'hi elabora: *farina pagesa blanca, pagesa, de mitja força, de força, integral, de panades i de sopes*

que disposam en estoc. Uns 10 pocs anys, cada pagès se'n portava a casa la farina del seu propi blat que ell havia preparat, sembrat, cuidat, segat i batut. De vegades, havien d'esperar hores perquè acabàssim de moldre el blat que teníem dins el graner i que els tocà el seu torn. Ara hi ha poca gent que pasta a casa seva; gairebé tothom compra el pa al forn. És per això que abans venien més particulars a moldre blat. Ara servim el noranta per cent de la producció a forns.

SIS CLASSES DE FARINA

–Feim sis classes diferents de farina de blat: pagesa blanca, pagesa, mitja força (anomenada també "sol"), força, integral, panades i sopes.

Ens fa una breu explicació de cada una d'elles.

– La farina de mitja força té un tant

per cent de blat de pa (és un blat més fluix) i un altre, de blat de força. N'elaboren panets, barres, pa més blanc o més estufat. El percentatge sol ser a parts iguals, però, depèn del client.

– La de força és composta totalment per blat d'aquesta classe. S'usa per a ensaïmades, coques de Nadal, rebosteria especial... A Mallorca, empen el blats híbrids "Yécora" i "Cajeme". Antigament, el de *xeixa* era l'únic que hi havia. Campos i Santanyí en tenien molta fama. Ara bé, el millor que he conegut mai ha estat el "Florencio aurora". Ara no n'hi ha, no en duen. No és rendible perquè produeix manco quilos.

– De cada dia es ven més la farina de sopes. El mèrit és dels restaurants. Les sopes mallorquines són un plat ben gustós, encara que surti més car que un d'arròs.

– La diferència entre el pa blanc i el moreno està en la quantitat de sèmola i una mica de segó petit. La darrera en té més. Hi ha un sector, cada cop major, que prefereix aquesta perquè recerques recents indiquen que la sèmola té més proteïnes i més valor nutritiu.

– La mateixa paraula ho diu. El pa integral està format per tota la farina i segó que surt del blat, mesclada, per tant, al cent per cent. Un sector la demana, però no és tant nombrós com el que vol farina de pa moreno perquè el pa integral és més mal de menjar i més bast. Algú afirma que no és convenient menjar tot el segó i tota la farina atès que resulta indigest. Tot i això, s'assegura que el pa moreno és molt convenient –especialment a la pagesia per la combinació dietètica amb la fruita i verdures– a causa del seu alt valor nutritiu.

(Continua a la pàgina següent)

(Ve de la pàgina anterior)

BLANC O MORENO?

—Per tant, és millor el pa moreno que el blanc?

—Jo no manifestaria que un és millor que l'altre. Especificaria que un agrada més que l'altre. Contra gusts no hi ha res escrit. La prova està en què molts de forns ofereixen els dos. Tenim clients de totes classes. Sota un punt de vista nutricional, és millor el pa moreno. No obstant, a moltes persones no agrada i prefereixen el pa blanc perquè és més dolç, més fluix i no és tant atapat. Personalment preferesc el moreno.

—Quin tipus de blat se sembla a Mallorca?

—Les terres n'admeten de qualsevol casta. Hi ha els capdavanters a nivell estatal —"Yécora", "Anza", "Marius", "Astral", "Cajeme" etc— a més de les varietats del blat mallorquí —Xeixa, Mort i Barba—, varietats que alguns pagesos volen conservar. Aquí empram bàsicament el de la nostra zona, especialment el "Marius", "Astral" i el blat mallorquí (barba i blat mort).

PROCÉS D'ELABORACIÓ

El nostre germà Joan ens detalla el procés de neteja que segueix el blat abans de convertir-se en farina.

—Passa per diferents màquines. Primer, per una anomenada monitor que amb aire lleva la pols i el capell del blat. A continuació, unes teles metàl·liques trien les partícules més grosses i més petites

De cada dia es ven més farina de sopes per les demandes dels restaurants

El pa moreno té un alt valor nutritiu a causa de la sèmola

La farinera Gomila s'ha anat modernitzant. Avui es una de les poques que queden a l'illa

que el gra. Un "sacapedras", mitjançant un moviment de vaivé, separa les pedretes i la terra. Dos "triavejones" (els noms d'aquestes màquines són, com es nota, en castellà i, inclús en una barreja de castellà-català) retiren les llavorettes rodones i les llargues (ordi, cugula, civada ...). Els extrems del blat són escapolats per una despuntadora de tela

metàl·lica rasposa. Tot seguit, una "criba-verjera" porga els guixots, és a dir, les llavors grosses, i les puntetes de blat que hagin pogut quedar. Aquí s'enllesteix la primera i gran neteja. Després, el gra passa a un dipòsit on hi roman vint-i-quatre hores. Abans d'anar als molins, una darrera màquina refina encara més el blat, tot eliminant qualsevol darrera impuresa. Finalment, sis cilindres molen el blat mitjançant sis passades suaus per no encalenticar el gra. Els cemedors separen el segó de la farina".

NO HI HA TEMPS QUE NO TORN

En Joan seguirà al davant de la farinera de Montuïri fins a la seva jubilació: "Després, no sé que passarà". En canvi, sí que creu que vendrà un cicle de vida que farà que augmenti el consum de pa "perquè es menjaran més cereals i verdures posat que, de cada dia, és dona més importància a aquests queviures per la incidència en una alimentació més sana."

"No hi ha temps que no torn", acaba assenyalant.

Biel Gomila

Para medir la intensidad de la vida

Omega Speedmaster
cronógrafo de caballero con movimiento
de fecha y cronómetro de valores ajustables
en oro de 18 quilates, bronce o acero.
Sumergible hasta 50 m.
Suizo desde 1848.

OMEGA

AGENTE OFICIAL

Llorenç Bauzà Miralles "Guerrer" i Maria Mayol Arbona "Pavora" Dos germans casats amb dues germanes

Encara resten treure a rotlle parelles de montuïrers que aquest any passat han celebrat les noces d'or, com és el cas del matrimoni format per Llorenç Bauzà Miralles "Guerrer" casat amb na Maria Mayol Arbona "Pavora". Es casaren a Montuïri dia 6 de maig de 1943, i, com tots, tenen algunes coses més o manco transcendentals o curioses que val la pena saber.

Afeguem d'antuvi que en el seu matrimoni han tengut sis fills: quatre nins i dues nines, avui ja majors. D'ells n'hi ha quatre de casats, algun dels quals ja te filles en edat de casar-se. Actualment tenen set néts i un que ve. Dels quatre casats, tres viuen a Ciutat i un a Montuïri. Ara bé, quasi tots els diumenges, uns i altres compareixen a la casa dels seus pares.

De nin, en Llorenç fou com tots els de la seva edat: anà a escola, primer a Ca ses Monges i després a l'Escola Pública, amb el mestre Martínez; i tot seguit amb don Bartomeu Ferrando, el dos darrers anys.

Una vegada haver deixat els estudis començà la feina: anava a ajudar als seus germans majors, un feia de ferrer i l'altre de fuster. Però no fou per molt de temps, ja que quan tengué 16 anys es traslladà a Ciutat per perfeccionar l'ofici de barber que havia iniciat aquí quan sols tenia uns deu anys, ja que els seus pares l'havien posat amb en Tòfol Pizà.

Als 18 anys es féu voluntari per anar a fer el servei militar. Era pel febrer del 34. Però com que l'Exèrcit el va atreure, va decidir seguir la vida de militar a Infanteria. Per tant, quan començà el Moviment el trobà amb dos anys i mig de "mili", essent aleshores "cabo".

Durant la guerra ascendí tot'una a sergent. Va anar a Portocristo, a Santa Margalida, a Manacor i d'aquí amb el batalló ciclista, el 1937, als fronts de batalla de la Península, on hi va romandre fins acabar la confrontació.

Va estar a bastants llocs, entre ells a Sigüenza, Javoraque, tot Guadalajara, bona part d'Aragó i Catalunya, on el feren presoner el 24 de gener de 1939, a Martorell. Però com que les forces enemigues aleshores anaven en contínua retirada, cap al Nord, amb elles se n'anà

fins entrar a França, on hi passaren dia 8 de febrer. Allà, a ell i a tots els presoners, els deixaren abandonats, però la Creu Roja els recollí i els portaren allà en varen desitjar anar. I en Llorenç, naturalment, fou repatriat allà on hi havia el seu batalló.

Acabat el Moviment tornà a Ciutat i el destinaren a Menorca, però prest tornà a Mallorca. Primer a Ses Salines, l'any 1940. I aquest any, en les seves vinguades a Montuïri, es conegueren amb na Maria. Als tres mesos el tornaren destinar a Ciutat on hi va estar pràcticament fins que es va retirar, havent assolit el grau de Capità. I el cap d'un parell d'anys encara el graduaren de Comandant honorari. Durant aquest temps i degut a ascensos es va veure obligat a passar una temporada a Guadalajara i una altra a Sevilla. Però des del 1951 fins que es va retirar, el 6 d'agost de 1975, no es mogué de Mallorca.

Entre Montuïri i Ciutat aquest matrimoni "d'or", ha viscut la resta del temps, si bé des de fa quatre anys té el domicili a Montuïri.

Na Maria també de petita havia anat primer a Ca Ses Monges i després a l'Escola Pública de nines que hi havia a la placeta d'en March. I després i fins que es casaren ajudava a fer la feines de ca seva i també brodava.

Com a notes curioses d'aquest matrimoni cal esmentar, en primer lloc, que es tracta de dos germans casats amb dues germanes, i això que els pares d'un i altra els aconsellaven que no fessin "aquest desbarat d'anar l'un amb l'altra" i més si tenim en compte que la germana de na Maria li guanyava de 12 anys.

Quan els demanàrem que ens contassin qualche fet extraordinari o curiós de la seva vida de casats, tot'una deien que tot era normal, si bé encara na Maria recorda aquell matí d'hivern a Guadalajara quan va anar a retirar la roba que el vespre abans havia deixat a l'estenedor i la trobà que "era totalment un cartó; les nevades d'allà eren de lo més cruel, una cosa terrible".

En una altra ocasió, per la Península, quan anaven a Sevilla amb el tren, havien de davallar a Alcàzar de San Juan per fer transbord i s'adormiren i seguiren cap a Madrid. La cosa, però, se sol·lucionà retornant a Alcàzar amb un tren de mercaderies. En Llorenç també recorda aquell dia de la patrona del 36, quan abans de dinar va beure un tasset de vi, el qual li caigué tan malament que es va marejar; i els seus companys no el deixaren partir fins que els va haver recitat un poema.

Abans d'acabar volguérem saber com els havia anat la celebració de les noces >

Les beneïdes de Sant Antoni

Un altre any nins i grans gaudiren amb motiu de les beneïdes de Sant Antoni, celebrades enguany el diumenge, 16 de gener

Quo vadis Montuïri?

On vas, Montuïri?

Permeteu-me, amigues i amics montuïrers, dirigir-vos aquesta pregunta a començament de l'any 1994. Una pregunta que possiblement amaga certa nostàlgia d'un passat no molt llunyà en el què el nostre poble era capdavanter en activitats culturals i participació col·lectiva. Però també una pregunta que reflexa molta inquietud pel nostre futur. On va un poble que demostra tan poc interès per la cosa pública?

I comprenc que avui en dia l'activitat

política està molt desprestigiada, tal vegada perquè a força de sentir a diari denúncies de casos de corrupció ens hem immunitzat i ja ho consideram part del joc polític. Però, i aquí voldria deixar una altra pregunta en l'aire: fins quin punt no som responsables cada un de nosaltres de la corrupció política? Feim el que podem individualment per erradicar-la?

M'han inspirat aquestes reflexions dues informacions del darrer número de *Bona Pau*. La primera, les onze pàgines d'informació municipal, pagades amb dobles públics, que si bé intenten demostrar que la comptabilitat municipal és transparent, en realitat confirmen les reiterades denúncies dels partits de l'oposició: viatges sense justificar, malgastament sense consignació pressupostària al camp de futbol, descontrol al bar i telèfons, despeses disbaratades en festes; fins i tot reiterats pagaments d'hores a una persona inexistent, etc. Les despeses d'anys anteriors que s'ha de pagar en exercicis posteriors augmenta any darrera any, fins al punt que es pot afirmar sense exagerar que a l'Ajuntament de Montuïri s'hi ha imposat una manera de fer les coses com les d'aquelles empreses que una darrera l'altra han anat fent fallida per mor dels deutes.

I la referència a empreses moroses em du a la segona informació dels passat número de *Bona Pau*. Més que una in-

formació es tractava de una carta que el batle de Montuïri em dirigia. La tal carta havia estat publicada anteriorment a tots els diaris de Mallorca i no vaig voler contestar-la per no posar-me a l'altura (o a la baixesa) de l'autor. Tampoc ho faré avui, encara que la utilitzi per posar-vos un exemple de fins on la nostra societat ha pervertit l'escala de valors.

Tant és així que una persona que en la seva vida professional i política no ha dubtat en burlar la legislació en profit personal, que encarna tot el contrari de l'"home bo" mallorquí, el qual la seva paraula valia més que una escriptura pública, no sols no és rebutjada socialment, sinó que encara se sent dotada d'autoritat per a, públicament, donar lliçons de moralitat i consells a una altra. Cap altra societat democràtica no permetria aquestes jactàncies a un individu amb tal trajectòria personal i política.

Però la nostra societat no sols no repudia aquestes mostres de fariseisme, sinó que les justifica i aplaudeix sempre que l'autor hagi assolit l'èxit. No importa la procedència d'uns guanys econòmics, són indiferents els mètodes emprats per instal·lar-se en el poder, el fi justifica els medis.

Per això, quan tothom s'esqueixa les vestidures escandalitzant-se de la "corrupció generalitzada" dels polítics, tal vegada cadascun de nosaltres ens hauríem de mirar el mirall dels qui hem elegit per representar-nos i contestar: ens agrada la imatge que veim?

Bon 1.994.

Pere Sampol i Mas

50 ANYS DE CASATS

< d'argent i les d'or. Respecte a les primeres, com que era el dia següent a la celebració de la Primera Comunió del seu fill petit, sols anaren a missa i no feren res extraordinari. En canvi, a les d'or les varen celebrar a Cura en una missa amb assistència de tota la família. Tot seguit contemplaren el bell panorama que es destria des de Sant Honorat; i d'aquí, a dinar al "Molí den Pau", de Sineu. En arribar als postres una filla pregà en Llorenç que recitàs una cançó, "i jo -diu ell- que des de feina pocs dies en sabia una, els vaig amollar aquesta, dirigida ala meva dona:

S'amor que et tenia, et tenc jo no l'he dada a ningú;
tota te la guard per tu,
cara de sol resplendent".

O. Arbona

Carta al director

Queixes del PSOE

Tots ens hem pogut assabentar mitjançant el suplement extraordinari, que publica l'Ajuntament de Montuïri a la revista local *Bona Pau*, dels manaments de pagaments corresponents al període gener-octubre de 1993, amb la intenció, segons deia el batle que "tots els montuïrers sàpiguen exactament on van i com s'inverteixen els doblers de les arques municipals".

Els regidors del PSIB-PSOE fent ús de la nostra obligació de control del govern municipal, vam voler comprovar si les dades fetes públiques eren realment correctes, si hi havia pagaments sense la pertinent factura, subvencions atorgades i no justificades, etc... Per aquest motiu ens vam presentar a les oficines de l'Ajuntament per tal d'aconseguir aquestes informacions i fer les comprovacions adients. Majúscula va ser la sorpresa davant la negativa del secretari de facilitar-nos cap tipus d'informació al respecte. Seguidament, com és lògic, férem una sol·licitud per escrit davant secretaria que també va ser denegada. Posteriorment, vist el caire dels esdeveniments, en formalitzàrem una nova davant ballia. Ambdues peticions es feren acollint-nos al dret a la informació tal i com resa l'article 12 del Reglament Orgànic de l'Ajuntament de Montuïri: "Tots els membres de la Corporació tenen dret a obtenir informació sobre quants antecedents, dades i informació restin en poder dels serveis de la Corporació amb accés general als expedients, arxius i documentació municipal". Aquesta darrera sol·licitud també ens va ser rebutjada amb els motius següents: "...por diversos problemas técnicos e informáticos contables, los datos y la información solicitados no está en poder de los servicios administrativos municipales debidamente ordenada y definitivamente contrastada".

Com veim, els problemes tècnics i informàtics sempre han estat presents als darrers anys al nostre Ajuntament. Ja fou l'excusa esgrimida per no presentar la liquidació del pressupost de 1992 fins al mes d'octubre del 1993, o bé que un llistat dels pagaments fets l'any 1992 encara no se'ns hagi pogut facilitar o que la comptabilitat de 1993 només estigui passada a l'ordinador un mes, el gener.

Però aquest no és l'essencial. Nosaltres no demanàvem cap balanç anual, cap llistat ni res que fos necessari treure per l'ordinador; solament demanàvem poder veure les factures pagades per l'Ajuntament, els extractes —que igualment com a vosaltres— remeten les entitats bancàries, les factures no pagades, ... com es pot veure només documentació que no necessita cap tipus d'elaboració.

Tot això és perfectament factible a una institució "transparent", ja que hem de suposar que les factures que l'Ajuntament donà a conèixer a través de *Bona Pau* deuen estar com a mí-

nim ordenades per data de pagament i totalment contrastades, ja que en el cas contrari hauríem de malpensar que s'efectuïn manaments de pagament sense comprovar si la despesa s'ha realitzada efectivament. Quan a les factures no abonades les deuen tenir almanco registrades o classificades a la seva entrada per tal d'evitar pèrdues i poder donar-les sortida alhora del seu pagament. Els extractes bancaris són documents que es toquen revisar al moment de ser rebuts per tal de comprovar si els pagaments s'ajusten realment als manaments.

Hem de concloure per tant, una vegada examinats aquests penosos fets, que dintre la documentació sol·licitada hi deu figurar alguna fórmula magistral secreta com pot ser "el poder viure fora fer feina" o bé que "hi ha gat dintre del sac".

Encara ens estranya més, si cal, quan recor-

dam les manifestacions fetes pel Sr. Ramonell i Sr. Moncadas (responsables polítics econòmics de l'Ajuntament) que pregonaven als quatre vents el següent:

Sr. Ramonell (*Revista Bona Pau* nº 462): "M'agradaria que la gent entengués que la feina dels regidors de l'oposició és cada dia a l'Ajuntament mirar els papers, observar el seguiment que pugui fer la majoria..." I el regidor Moncadas (*Bona Pau* nº 479): "L'administració és senzilla i transparent i l'Ajuntament té a disposició dels regidors tots els documents justificatius, tant els dels ingressos com els dels pagaments que es fan".

Per desgràcia ni la política del grup governant és clara ni molt menys transparent, ni l'Ajuntament de Montuïri és la casa de tots.

Montuïri, 24 de gener de 1994.

Grup Municipal PSIB-PSOE a l'Ajuntament de Montuïri

Pla d'Estalvi de "la Caixa"

Estalviï's impostos

"Nosaltres som com vosaltres, i d'economia no hi entenem. Només sabem que la cosa no està gaire bé, i que la solució és estalviar. I això és el que hi ha, senyors: si voleu tenir alguna *coseta*, la solució és estalviar, estalviar! Per això posem els diners a mans de qui els sàpiga fer treballar."

"la Caixa" li ofereix noves solucions, perquè vostè pagui menys impostos. Faci el seu Pla d'Estalvi de "la Caixa". S'estalviarà impostos.

L'Escolania de Lluç i el seu tarannà

De tots és ben conegut el tarannà especial dels al·lots blaus de Lluç. Sens cap dubte l'Escolania de Lluç és una de les institucions més antigues de Mallorca. Les referències històriques de què avui disposam ens fan saltar al s. XV. Gràcies a aquests dades ens assabantom que un minyó de Lluç, en Pere Garí, el 1485 arribà a ser prevere, després d'haver estudiat al Santuari. Entrats en el s. XVI són abundants les notícies sobre l'ensenyament musical i literari rebut pels escolans de Lluç, a qui, amb el pas del temps, el nostre poble els anomenà blauets, per les característiques del seu vestit: blau i blanc.

Personatges il·lustres, com Llorenç Riber i altres, anaren forjant la seva personalitat i el seu tarannà culte i religiós a l'Escolania. Durant molts d'anys, també en el dia d'avui, el Santuari de Lluç ha estat un fita que ha enlluernat molts d'homes i dones que han estimat i continuen estimant la nostra cultura, la nostre fe i el nostre ser com a poble mallorquí.

L'Escolania i el cant

Al segle XVI ja trobam indicis dels primers escolanets de Lluç. Però fou el

1531 quan en Papa Climent VII atorgà una butlla en la qual aprovava uns estatuts que redactà el Prior Vaquer a on s'establí que el "al·lots blaus" perquè, com es feia a Montserrat, cantassin missa a Nostra Senyora de Lluç.

Aquests minyons foren educats en un aprenentatge musical tal que posteriorment alguns d'ells esdevingueren veritablement homes importants en el camp de la música.

A l'Escolania la música, des de sempre, ha estat la senyera que ha onejat amb més força i ha esdevingut el tret que ha caracteritzat els nins de Lluç, atès que la tasca més important dels blauets de Lluç és la de cantar a la Mare de Déu en nom de tot el poble de Mallorca.

També avui, els nins blaus, dues vegades cada dia, una al matí i l'altra a l'horabaixa, s'afanyen per harmonitzar i elevar les seves veus cap al cel per pregar per a tots el homes de bona voluntat.

A aquesta Santa Casa arriben pelegrins de totes les contrades del món per veure i sentir el al·lots blaus de Lluç. De vegades alguns d'ells, després d'escoltar

les seves veus angelicals, queden bocabadats i se'n meravellen.

Un dels jorns en què el cant dels blauets té més força és el dia de matines. El nostre il·lustre Llorenç Riber, ja esmentat anteriorment, en la seva obra *La minyonia d'un infant orat* ens diu: "Les matines de Lluç són famoses per tot Mallorca. Cantades per les veus blanques dels escolans, tenen un infantívol encís que no desdiu gens ni de la nit ni del misteri". Tanmateix el Nadal de Lluç té una especial significació. Les veus timbrades i brillants de la sibil·la i de l'àngel fan que tot l'ambient resti en una pau serena i sincera. Seguint Mossèn Riber: "Avui sí que ens cal vetlar fins a mitjanit. Hem d'esperar que davalli la Rosada del cel i que pugui el Fruit de la terra. Hem d'esperar el càntic dels àngels i la meravella dels pastors. I tot això s'acompleix en punt de la mitjanit".

L'Escolania de Lluç al llarg dels quasi cinc cents anys de la seva història, s'ha esmerçat a educar musicalment els blauets. Així, doncs, no s'ha de trobar gens estrany que dels al·lots blaus de Lluç, que tant s'han afanyat en l'estudi i el cant coral, després de deixar el Santuari corrin el bell camí de la música. Són molts el músics que començaren a cantar i a entonar les primeres notes musicals al costat de la Moreneta.

...

Les persones que estiguin interessades a tenir un fill seu blauet, els informam que a partir d'aquest mes de febrer s'iniciaran les inscripcions per al nou curs. Durant aquests mesos s'establiran períodes de proves per tal de seleccionar els nins que el curs vinent seran els qui formaran part de l'escola més antiga de Mallorca.

P. Miquel Mascaró, M.SS.CC.
(Responsable de l'Escolania)

Montuirers que l'any 1946 feien el servei militar a Enginyers a Ciutat: Joan Miralles "Quelò", Jaume Manera "de Sa Costa", Miquel Àrbona "Quelet", Jaume Nicolau "Rubi", Jaume Gomila "Geladet"(†).

La plasticitat del català

Amb aquesta experiència duita a terme pels alumnes de 8è durant el primer trimestre del vigent curs escolar, hem pretès combinar la llengua catalana amb les arts plàstiques.

El treball consistí en el recull d'un poema, normalment una quarteta, d'un reconegut poeta de les nostres lletres, per part de cada alumne.

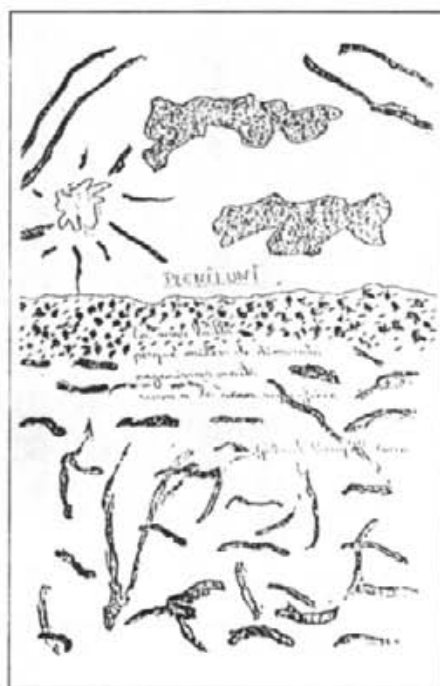
Aquest poema el transcriviren a un foli amb una disposició acurada. Aleshores utilitzàrem la fotocopiadora per

realitzar còpies en paper d'acetat (plàstic transparent). Posteriorment cada alumne acolorí la seva composició amb pintura d'esmalt, en la forma més al·legòrica que li suggerí el poema.

Els resultats foren certament interessants, amb unes quantes mostres que excel·liren.

Ens acomiadam a l'espera de noves pràctiques.

Pere J. Serra Pujol

Baltasar Amengual Fornés "Capçana"

Home piedós, fou caminer i bon glosador

A la darrerria del segle passat i a principis del que estam a punt d'acabar, proliferaren a Montuïri així com a altres indrets de l'illa, un bon grapat de glosadors -homes i dones- que escampaven al seu entorn les seves enginyoses tretes. És molt possible que en el nostre poble se n'arribin a comptar fins a una quarantena; ara bé, d'ells, de la seva "vida i miracles", no en sabem gaire coses, ja que el temps ha passat i els qui ens ho podien contar ja no existeixen.

D'entre els qui sabem alguns detalls cal ressenyar en Baltasar Amengual Fornés "Capçana", un personatge que nasqué a la vila el 6 d'octubre de 1867. Els seus pares foren en Sebastià Amengual Mesquida i n'Antònia Fornés Ferrando. Els dos eren teixidors.

La mare d'en Baltasar havia estat la dida de don Miquel Rosselló Alemany, el qual, amb el temps, arribà a ser advocat i un dels fundadors de "Sa Nostra". Els uní sempre una gran amistat i d'aquí és molt probable que vingués l'afecció per la cultura i la política que sentí durant tota la seva vida l'amo en Baltasar. Don Miquel, per altra part, continuà sentint una gran simpatia pels seus didots com també pels seus germans de llet.

Els pares de l'amo en Baltasar eren gent profundament religiosa, fins al punt que a la seva mare li hagués agradat molt que el seu fill Baltasar hagués arribat a ser sacerdot. Però en aquell temps no era com ara. Els capellans eren quasi tots de famílies benestants, ja que era molt difícil que una família pobra pogués pagar els estudis eclesiàstics.

En Baltasar "Capçana" exercí durant una temporada de mossò del "jefe" de l'estació del tren de Montuïri. Durant aquest temps fou bon complidor dels seus deures i tan apreciat dels seus superiors que volgueren fer-lo l'encarregat de l'estació de Petra, però ell preferí més tirar la instància de caminer. I així ho féu, i dia 16 d'octubre de 1901 entrà en el cos de caminers d'Obres Públiques.

De tot d'una se n'hagué d'anar de Mallorca: primer a Catalunya i després a Menorca. Més envant pogué venir a la nostra illa, i li encarregaren la carretera de Ciutat a Manacor.

Aquest destí, però, no li durà molt de

temps, i fou per motius polítics, ja que ell era partidari acèrrim del partit maurista. I això féu que unes quantes vegades i per raons polítiques els canviassin de lloc. Però ell va recórrer als serveis del seu bon amic Miquel Rosselló per poder estar més prop de ca seva; cosa que aconseguí, fins que dia 11 de novembre de 1940, als 73 anys, es va jubilar.

Deu anys abans d'entrar al cos de caminers, dia 1 de setembre de 1891, s'havia casat amb na Magdalena Ribas Garcias "Coixa". La mare d'aquesta era de Randa i els seus pares foren successivament els amos de Son Volando, de Son Caleta i de Son Reus. I també grans entusiastes del partit carlista. Del matrimoni d'en Baltasar i na Magdalena nasqueren set fills. Dos d'ells moriren molt petits i dels altres cinc, actualment sols viu Sor Pereta, monja religiosa de la Caritat en el convent de Vilafranca.

En Baltasar fou un home prudent i seriós, el qual fou tengut en molt bona consideració entre els seus coneguts. Però par damunt de tot cal dir que fou un home profundament religiós i de gran confiança dels rectors de Montuïri, i d'una manera particular de don Jaume Homar, el qual arribà a ser Vicari General, i de don Pere Isem. Era terciari franciscà i durant molts d'anys col·la-

borà amb gran entusiasme a les peregrinacions que organitzava la Tercera Orde Franciscana a Petra i al Puig de Cura. També fou l'obrer de Santa Llúcia. Considerà una benedicció de Déu molt grossa el tenir dues filles monges: Sor Antònia i sor Pereta.

Per una part li agradava estar ben informat de la política, motiu pel qual llegia amb fruïció els diaris; i per altre, es delectava amb les rondalles de Mn. Antoni M^a. Alcover: per ell eren una lectura molt entretinguda.

Dels seus avantpassats heretà la dèria de les gloses, ja que descendia dels glosadors de Son Vaquer. Durant el seu temps féu moltes gloses en motiu de nocces, naixements, matances, festes de sants... Però, com el seu pare, eren de caràcter pietós. Ell i son pare foren els autors d'unes gloses dedicades a la Mare de Déu de Lourdes, de Son Perot de Pina.

Tengué ocasió de relacionar-se amb el "Cabo Loco", un glosador famós en el seu temps, del Coll den Rabassa, el qual féu un molí de ferro. Però una nit de molt de vent el destruí, motiu pel qual el "Cabo Loco" compongué aquesta glosa:

Jo voldria que bufàs
hasta sa Terra fos plana,
sant Cosme i sant Galiana
es cap es vent los tomàs
i en cel que no hi quedàs
fonament ni cap part sana,
i es sant qui està de setmana
per bruto i tarambana
sa bufeta s'esclatàs.

A aquesta, el nostre glosador que, com hem dit, era profundament religiós, li contestà d'aquesta manera:

Jo voldria que et tocassen
tots es mals del món plegats,
i es que he anomenats
a tu tot sol t'afectassen,
i si encara no bastassen
llavors que s'hi agregassen
totes ses penes que passen
a l'infern es condemnats,
i així es teus desbarats
d'una vegada cabassen.

L'amo en Baltasar "Capçana" morí als 94 anys, dia 6 de març de 1962.

O. Arbona

Ens facilità les dades, el seu nét Baltasar, prevere.

L'equip de III divisió ha estat nou jornades sense perdre

Ha aconseguit devuit punts dels vint possibles i és el conjunt revelació de l'actual campionat

Resultats del passat mes de gener:

Mini-bàsquet fement

Bons Aires, 24 - Montuïri, 21
Montuïri, 33 - Sagrat Cor, 16
Santanyí, 21 - Montuïri, 49

Futbollet iniciació

Montuïri, 5 - Sant Joan, 7
Sineu, 3 - Montuïri, 1
Montuïri, 3 - Sant Jordi, 2
Montuïri, 7 - Esc Nova, 3 (inici II volta)

Futbol-7 benjamí

Vilafranca, 0 - Montuïri, 4 (desembre)
Montuïri, 3 - B. C. Millor, 3 (com. II v.)
Petra, 0 - Montuïri, 1
Montuïri, 1 - Olímpic del Manacor, 4

Futbol-7 veterans

Hens/Friusa, 5 - Sant Jordi, 3
Universitat, 3 - Hens/Friusa, 1
Hens/Friusa, 4 - Cerveseria Rafal, 1

Futbol benjamí

Portocristo, 5 - Montuïri, 2
Montuïri, 2 - Avance d'Artà, 2
Montuïri, 2 - Badia Cala Millor, 2
Vilafranca, 2 - Montuïri, 2

Infantils

Santanyí, 0 - Montuïri, 7
Montuïri, 3 - Espanya, 2
Montuïri, 6 - Algaida, 2 (inici II volta)

Cadets futbol

Poblense, 4 - Montuïri, 0
Montuïri, 6 - Badia Cala Millor, 3
Patronat, 5 - Montuïri, 3

Juvenils futbol

Arenal, 3 - Montuïri, 2

Dos mesos ha durat la imbatibilitat dels cadets

Ha començat el torneig escolar d'escacs amb participació montuïrera.

Els infantils guanyen per 0-7 dins Santanyí

Montuïri, 1 - Platges Calvià, 3
Cardassar, 2 - Montuïri, 3

III divisió futbol

Eivissa, 0 - Montuïri, 1

Molt de mèrit té aquesta victòria dins el camp d'un equip que a la passada temporada era a II divisió B i on ningú no hi havia pogut guanyar a la I volta. La primera part va acabar en empat a zero gols. En el minut 5 de la segona, en Gabi Sampol va marcar l'únic gol de l'encontre. El mateix jugador havia estavellat un xut a la fusta.

Ferriolense, 1 - Montuïri, 2

Molt de fred, pluja i terreny en deficients condicions a causa del mal temps. L'equip de Miquel Magaña va ser el millor i va merèixer la victòria. Cantos (minut 30) i Sampol (m. 58) marcaren per part montuïrera i Jover (m. 58), pel Ferriolense. Per doble amonestació, va ser expulsat Bussi en el minut 81; però el Montuïri, amb inferioritat numèrica, va saber mantenir l'avantatge en els moments finals. (1ª partit de la II volta).

Mariano marcà un extraordinari gol des del propi camp al Cardassar

Montuïri, 2 - Alaior, 1

Gràcies a una bona primera part, els locals obtingueren la victòria que va perillar a partir del minut deu de la continuació quan l'Alaior va marcar el gol. En Sampol va fer els dos gols, ambdós a centre de Cantos des de la dreta i en similars jugades. Així s'arribava a un període de nou jornades d'imbatibilitat, amb setze punts dels devuit possibles i a la consecució d'uns dels quatre llocs que donen dret a disputar la fase d'ascens a II divisió. Una temporada històrica i sorprenent ... també un somni que ara podem assaborir.

Ciudadella, 1 - Montuïri, 0

No van merèixer guanyar els nostres a causa del mal joc desenvolupat; però, tampoc no havien de perdre atès que el gol menorquí va ser aconseguit després que el porter García Mallo fos empès quan ja havia agafat una pilota sense perill. Mancaven deu minuts per al final. Aquí es va trencar una bona ratxa de nou partits sense perdre.

Montuïri, 3 - Platges Calvià, 2

Quin partit va poder veure el nombre públic -amb gran nombre de seguidors visitants- que en una assolellada i

Seguridad y Limpiezas, S.A.

Gremio de Tejedores, 34 (Pasaje)

Tlfs. 29 50 92 - 29 50 66 - 20 63 11

Pol. Son Castelló

07009 Palma de Mallorca

freda tarda va reunir-se en el partit de la jornada de III divisió. Al minut 38 és expulsat Monserrat del Platges per fer la traveta a Sampol, sense que aquest tengués la pilota. Quatre minuts després, el conjunt taronja inaugura el marcador. Als 16 segons de la segona meitat, empata Cantos; als 12 minuts, Bussi fa el 2-1; als 15, iguala el Platges i un minut després, Sampol estableix el definitiu 3-2. A partir d'aquí, els visitants intenten l'empat que varen merèixer i quasi varen aconseguir, ja que el pal de Mallo va rebutjar el baló i Cantos va salvar un gol. Una confrontació d'alta qualitat futbolística entre dos grans equips, amb emoció, força i pressing total.

Cardassar, 1 - Montuïri, 2

Dins Sant Llorenç el Montuïri donà una lliçó de ben jugar. A la primera part, Cantos, primer i el defensa Marano, després, aconseguen el dos gols dels visitants. Els llorençins obtenien el seu a manca de quatre minuts del final, en un partit en el que Matas fou el millor. Així el Montuïri ja és el tercer classificat.

ESCACS

El dia 21 de gener va començar la fase comarcal del campionat escolar d'escacs de la categoria promoció. Hi participen cinc alumnes del col·legi Joan Mas i Verd que són preparats per Joan Barceló, monitor de Porreres que cada setmana ve a l'escola per ensenyar aquesta modalitat esportiva i de ciència. Durant quatre divendres, a partir de les cinc i mitja, jugaran pel sistema suís set rondes contra alumnes de Porreres, Portocolom, Maria de la Salut, Vilafranca i Algaida. Hi ha un total de 40 participants. Ja feia bastants d'anys que Montuïri no intervenia en la fase comarcal d'escacs, esport que va permetre, temps enrera, que una montuïrera - Antònia Munar- anàs al campionat d'Espanya celebrat a Canàries.

ELS PARTITS D'AQUEST MES DE FEBRER

Mini-bàsquet femení

Montuïri - Hispània (final I volta) Descans de tots els equips

Montuïri - Lluçmajor (inici II volta)

Gesa Alcúdia - Montuïri

Futbollet iniciació

Maria de la Salut - Montuïri

Montuïri - Petra

Montuïri - Vilafranca A

Montuïri - Vilafranca B

Futbol-7 benjamí

At. Manacor - Montuïri

Montuïri - Portocristo

Escolar - Montuïri

Futbol-7 veterans

Descansa Hens/Friusa

Hens/Friusa - J.Ferry/R.Calvo

Cafetín - Hens/Friusa (final I volta)

C.H. Americana - Hens/Friusa (inici II volta)

Futbol benjamí

Montuïri - Manacor

Petra - Montuïri

Montuïri - Escolar (final 1ª fase campionat)

Futbol infantil

Portocristo - Montuïri

Descans tots els equips

Montuïri - Barracar

Felanitx - Montuïri

Futbol cadets

Avance Artà - Montuïri

Montuïri - Pollença

Cardassar - Montuïri

Montuïri - Sòller

Futbol juvenils

Montuïri - Poblense

Pollença - Montuïri

Montuïri - La Victòria A

Badia Cala Millor - Montuïri

III divisió

Montuïri - At. Balears

Montuïri - Ferreries

Arenal - Montuïri

Montuïri - Poblense

Biel Gomila

SA LLIBRETA GEGANT

PES SEU INTERÈS

fins
al

%*
T.A.E.

...I SORTEJAM MUNTANYES DE REGALS!

* Exemples de T.A.E.: - Per 500.000 Ptes.: 6,80%
- Per 1.000.000 Ptes.: 7,90%
Saldo mínim 100.000 Ptes. - Per 5.000.000 Ptes.: 8%

BANCA MARCH

Poema als arbres de Montuïri

En Gabriel Camps "de Sabó" fa més de 30 anys va escriure un poema que publicarem a *Bona Pau* i que té el seu mèrit per esser d'aquella època, però sobretot per tot quant expressa. Era exactament en el número 91, de Setembre de 1960. Començava d'aquesta manera:

*Damunt una muntanyeta
com si fos capell d'un lliri
n'és la vila petüeta
que li diuen Montuïri.*

Ara sembla que vol reemprendre aquella deria. Si és així les seves estrofes seran ben rebudes i els lectors se'n sentiran satisfets.

Les següents línies són la introducció del present poema, que dedica als arbres de Montuïri.

A *Bona Pau* de Juny de 1993, n'Antònia Adrover "Manxes" féu un preciós poema al lledoner del cementeri, arbre que, segons conta, està sempre dins el cap d'en Mateu Oliver.

Jo, que aprecii en Mateu com a molt bon amic i com a home -per cert un bon tros d'home-, no combrec amb ell amb això del lledoner. I li vull recordar que al nostre terme hi ha molts d'altres arbres. Un d'ells, ja fa anys mort, però que venturosament romangué fins fa poc ben dret, és per a mi, encara que ja abatut, el més emblemàtic.

Mateu: va per tu.

Estic, Mateu, dessolat
i t'ho dic de molt bon cor:
¿No has trobat arbre més bo
dins nostre terme sembrat?
Si no te'n mostr un grapat
tenc per mi, que faré un tro.

¿No veus aqueixes pinades
que en es Rafals han crescut?
Amb ses cuques controlades
sols temen ses destraldades
o el caliu de ses torrades
dels "dominguers" que han
vengut.

¿I aquells xipresos ufans
del teu "regne per un dia"...?
Si em fessin batle faria
regar-los a dues mans...
Que els xipresos quan van sans
creixen un pam cada dia.

Venturós qui ha pogut
reposar de sa suada
baix d'aquell xiprés ranut,
baix de sa Cova Celada:
El cos, cansat i retut.
El cor, ample com l'ullada.

¿No veus qualque alzina açada
que ens convida al seu redol?
És ver que està malmenada

per quan vells, ens tapi el sol.

I del ullastrars ramuts
refugi de tants d'aucells...
¿Ha vist mai arbres més bells
quan cercant els fruits menuts
semblen degotar, retuts,
els mils i mils d'estomells?

¿No has robat a l'ametler
a pedrades, ametllons,
temps enllà, quan al carrer,
corriem com al·lotons?
¿Mai donares al gener
una flor per dos "petons"?

I la figuera hivernenca
que creix damunt el turó,
té de sa flor el seu olor
i el gust de la martinenca.
En lloc de ser primerenca
mos endolça la tardor...

De tants d'arbres com hi ha
al nostre poble, Mateu,
t'has hagut d'enamorar
d'un que mai no serà teu...
Aqueix lledoner tan sà
sols pot donar ombra a Déu.

.....
Una esvelta soca dreta

al Pou del Rei hi havia...
De la meua vida estreta
fou l'arbre que em féu de guia.
Qui pogués, tal volta un dia,
gaubar son força secreta!

Mort, ja, com ella aguaitar
del poble dalt les teulades,
endins la terra clavar
arrels que aguantin ventades.
I si llamps o torbonades
ens arriben a amenaçar
una soca poder posar
i aturar les nuvolades,
que seca no sentirà
el dol de les trinxetades.

Biel Camps i Ferrer (De Sabó)

Nota aclaratòria:

La palmera de ran d'aquella sènia vella vora el Pou del Rei, romangué molts d'anys sense capell, emperò dreta, com un fus. Cada dia la veia quan, camí de Sabó, passava al seu indret. Un bon dia no hi va esser. No sé si el cap de fibló de Can Pellusco o una serra ben esmolada la tombaren. Fou una llàstima... Jo, que la tenc retratada, la veuré sempre seca i dreta aguaitant damunt les teulades del poble.- B.C.F.

i això n'és motiu de dol...
Jo enguany una n'he sembrada

La foto de principis de segle

Foto possiblement feta p'en Mascaró l'any 1926. Segurament aprofitaren perquè comparegué aquest cotxe. Dedins hi ha Maria Verd Palou "Potecari", amb el seu nebot Joan (fill del metge de "Meià") quan tenia un any. Era al començament del carrer des Pujol. Davant ca seva veim la mare dels "Collets" i més entora un grapat de dones, devora les fotos penjades de quan venia per Montuïri dit fotògraf

Demografia

Gener de 1994

Defuncions

Dia 13.- Antoni Cerdà Miralles "Ferrerico", viudo de 85 anys.

Dia 22.- Pere Cerdà Cerdà "Frare", viudo de 92 anys.

Dia 28.- Catalina Miralles Verger "Llebre", casada de 76 anys.

Matrimonis

Dia 8.- Miquel Cladera Quetglas amb Elisa (neboda d'en Llorenç "Rigo").

Temps passat

25 anys enrera

Febrer de 1969

Ex-combatents d'Artilleria

Dia 23 de febrer de 1969, en Es puig, amb assistència de dos generals, s'hi concentraren mols d'ex-combatents de Mallorca del grup d'Artilleria, amb motiu dels 30 anys de la tornada a Mallorca, des del front de batalla. L'acte fou organitzat per Miquel Sastre Mayol.

50 anys enrera

Febrer de 1944

La Missió

Dia 2 de febrer del 1944 comença la missió a Montuïri i va durar fins dia 13 (11 dies). El poble omplia de gom a gom l'església. L'Ajuntament ja havia donat oficialment la benvinguda al missioners en nom dels veïns. Un dels arcs que s'aixecaren fou costejat per l'Ajuntament. "Tots els actes foren molt concorreguts, sobretot els dels vespres. Acabà amb un via-crucis amb pocs espectadors. Hi havia tot el poble a les dues llargues fileres que acompanyaven el Sant Crist. L'acomiadament, inenarrable, entre els acords de la banda municipal". Fou predicada pels pares Coll, Gual i Lladó.

100 anys enrera

Febrer de 1894

El Pou des Dau

Les obres per a la construcció del Pou des Dau estaven aturades. A la sessió del 6 de gener de 1894 la Corporació municipal acordà, amb càrrec als fons del municipi, continuar-les fins a la fi.

Pluviòmetre

Gener de 1994

Dia 6.....	3'2 litres m ² .
" 17.....	57 "
" 18.....	0'4 "
" 19.....	3'1 "
Total.....	12'4 "

Noces d'argent

14 febrer 1969

Joan Amengual Arbona "Redó" amb Jerònia Tomàs Talet (d'Algaïda).

Cuinar en casa

Braç de gitano de galetes Maria

Ingredients

- 1 paquet de mantega de vaca
- 100 gms. de sucre pols
- 1 tassa de café de coco ratllat conyac.

Elaboració

Es banyen les galetes de conyac. Es mescla la mantega amb el sucre pols i el café, i posa per damunt, embetumat. Les galetes es posen una devora l'altra, en filera. Es posa dins la gelera unes hores; es tallen inclinats.
Teresa Dilme Per "Can Vadell"

Noces d'or

3 febrer de 1944

Gabriel Vich Mas "Rua" amb Margalida Gomila Cardà "Polla"

Gloses

Sant Antoni, quants d'anys visqué?

No saps llegir ni escriure,
perquè no te n'han ensenyat;
¿me vols dir amb serietat
el sant, Sant Antoni Abat
quants d'anys en el món va viure?

Sant Antoni, llum i guia

Es dogals tenc amb sa mà,
una obra forta i fina
fets de sa sabiduria
d'en Llorenç de Son Moia:
per fer-los hi va emplear
catorze nits i un dia.
Sant Antoni jo voldria
que li dassi llum i guia
per lo bé que va quedar

Sant Antoni i Sant Sebastià

Sant Antoni ja es passat,
més, ja no n'hem de parlar,
igual, Sant Sebastià
que també l'han retirat.
Quina poca humanitat
que dins aquest món hi ha,
però Déu mos pagarà
tot lo que tenim guanyat.

Miquel Massanet "Parr"

Hamburgueseria

Pub Es Dau

Avda. Es Dau

Montuïri

697.148 pessetes recolliren les col·lectes extraordinàries de 1993

Dia del dejuni voluntari

Cada any, per aquestes dates es fa el dia del dejuni voluntari. Així com hi ha altres dates per recordar esdeveniments, també es convenien tenir present el fet tant trist i dolorós com és el que encara hi hagi gent que mori per falta d'aliments; sabent que hi ha llocs, com el nostre, que tenen de tot i més.

Seria bo que aquest dia (11 de febrer) ens poguéssim privar de menjar alguna cosa per acompanyar, des de la solidaritat, la gent que mor de fam. I fer extensiva aquesta solidaritat aportant una part dels nostres ingressos a la campanya contra la fam que es farà el diumenge següent, dia 13.

Campanya contra la fam

El proper dia 13 es fa la campanya per lluitar contra la fam en el món. Esperem que tots col·laborem amb una part dels nostres ingressos a ajudar a sufragar aquest crit de dolor que pateix part de la humanitat.

Formació cristiana

El dilluns, dia 14, rebrem la visita i l'ensenyament de Mn. Teodor Suau, que ens parlarà de "la Passió de Crist segons Sant Marc". Serà a les 21 hores a la residència de Porreres. Hi estam tots convidats.

Comença la Quaresma

Dimecres, dia 16, comença per a tots els cristians un temps de reflexió acompanyant a Jesús, juntament amb tots els germans, en el seu camí de la creu i la resurrecció. El vespre a les 20 hores tindrem a la parròquia la imposició de cendra per començar aquest camí de conversió.

Curssets prematrimonials

La setmana del 21 de febrer a l'1 de març tindrem a Montuiri els curssets de preparació per al matrimoni. Totes aquelles parelles que tenen previst celebrar el seu casament per l'Església, poden inscriure's a partir d'ara. Els curssets es faran a la rectoria a les 21 hores.

Col·lectes extraordinàries

Les quantitats enviades a l'administració diocesana durant l'any 1993 amb

ocasió de campanyes especials per ajudar a diverses necessitats han estat les següents:

Febrer	Camp. contra la fam	81.415
Març	Dia del Seminari	38.960
Maig	Mallorca missionera	76.218
Juny	Càritas	67.325
Oct.	"Domund"	68.315
Nov.	Església Diocesana	63.755
Des.	Càritas (Nadal)	101.160
Des.	Refugiats Burundi	200.000
	Total	697.148

(SABU) PER TOT EL MÓN I
PREDICAR LA BONA NOVA DE
L'EVANGELI (MC. 16, 13)

Any Internacional de la Família

La família: un repte de futur

La família és sagrada. Aquesta ona de fredor (de valors humans, morals...) que ha invadit el món, aquesta darrera època, ens ha congelat al seu pas moltes estructures, i entre elles la família. La família avui és ben sovint una realitat deshabitada, buida.

Però la família és el lloc natural, insubstituïble, per al naixement i el creixement de la persona. Sense ella o fora d'ella, l'home és un ser desarrelat, desterrat; no troba terra ni llac on aficar la rel i poder xopar.

Si volem un home nou per al nou mil·lenni, haurem de tornar a la llar calenta i acollidora de la família, d'on no hauriem d'haver fugit mai.

Hi ha famílies irresponsables, famílies aclaparades pels problemes econòmics, famílies de treballadors que passen el dia fora de casa per poder treure endavant la fillada, famílies manipulades per una informació plena d'interessos i tèrboles intencionalitats, famílies desenteses de qualsevol responsabilitat educativa...

I, malgrat tot això, un home no pot néixer ni créixer condret, sinó dins el niu calent de l'amor, que és la família. Si volem recuperar l'home, haurem de recuperar primer la família; la família que sap quina és la seva tasca i la seva responsabilitat; tasca que només ella pot dur a terme: Establir una atmosfera de serenitat i de pau; endevinar el moment precís i exacte en què l'infant ha de menester una besada o un avís seriós; esperar la saó del solc, per a sembrar-hi la llavor que pot ser la collita d'una vida; confegir l'expressió que pot ensenyar a donar sentit a les coses. També hem de reconèixer que cada vegada hi ha més famílies conscients d'aquestes tasques.

La família ha de fer una opció decidida en favor de la vida, de l'home i del món. Només un quan té la certesa que el món i els altres estan plens de sentit, sap prendre davant la vida una actitud positiva i de festa, i està capacitada per educar cap a la responsabilitat i la felicitat.

La família ha de ser l'escola on s'ensenyin els valors que fan lliure l'home: L'amor, part damunt de tot, la creativitat, l'alegria, l'agraïment, el diàleg, la responsabilitat, la llibertat. Només en aquests valors es pot fonamentar el demà millor que esperam.

El món nou no vindrà per miracle; serà fruit de l'esforç que a tots ens és demanat. Ens hi jugam l'home i el seu futur.

Però la família és sagrada, perquè Déu hi habita. L'única manera vàlida d'educar l'home és fer-li entendre que construir-se a si mateix és una meta que el sobrepassa: la persona humana sols és plena, quan és invadida per l'infinit: Aquell a qui anomenam Déu i Pare. I Déu comença a somriure dins l'escalfor de la llar en el primer somriure de la mare.

Hi haurà una sortida cap al futur, i comença dins la família. La família és sagrada.

P. Antoni Oliver, C.R.
(Del setmanari "Felanitx")